

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV IN JE NAMENJEN ZA INTERNO RABO, ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJE TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

FEBRUAR 2020

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

Objava na spletnem naslovu www.rtvlo.si/varuh: 10. 3. 2020

Končna redakcija: 9. 3. 2020

Pripravili: Ilinka Todorovski, Eva Semič

Delovodnik, statistika: Eva Semič

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za februar 2020

Kako poročati v času političnega preobrata? To vprašanje je zaznamovalo februarske odzive. Javna polemika po odstopu premierja in pred imenovanjem novega mandatarja se je zrcalila tudi v odzivih občinstva, v katera so bila praviloma vgrajena osebna politična, vrednostna ali ideološka pričakovanja, neredko so bile iste vsebine grajane z diametralno nasprotnega zornega kota. Pod drobnogledom pa so bile zlasti informativne vsebine TV Slovenija. Pritožniki so prejeli vsebinske odgovore o vsakem primeru posebej.

Nekaj več odzivov kot sicer je bilo glede dostopnosti televizijskih vsebin za gledalce z okvaro sluha in glede umeščanja zanimivih in pomembnih (domoznanskih) vsebin v pozne nočne ure.

Varuhinja je napisala nekaj mnenj in priporočil, med drugim o uporabi in označevanju prosto dostopnih vsebin na spletu, o spremljanju pustnega dogajanja z vidika etične obravnave ranljivih družbenih skupin ter glede celovitosti v prikazu različnih mnenj, pogledov in stališč v temi, ki deli stroko in javnost (Plečnikov stadion).

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA	5
I. INFORMATIVNI PROGRAM	5
Tednik o učinkih protikadilskih ukrepov	5
Posnetki Leona Rupnika – provokacija?.....	6
Pogovor v vrhovnim sodnikom v Odmevih	7
Zakaj o prelomnih časih sredi noči?	8
Tarča o šolstvu in/ali pristojnem ministru	8
Neaktualno o vetru po državi	12
Točka preloma o 5G	12
Od kod informacije o kovancu?	13
Neprimerno o pustnem dogajanju.....	14
O koronavirusu - pomirjevalno ali podpihovalno?	16
Poročanje v času političnega preobrata	17
Posnetek politične stranke	18
Komu več in komu manj prostora?	20
Je bil intervju zmontiran ali zmanipuliran?	20
TV-Dnevnik in necenzurirano.si	21
Kaj naj vpraša voditelj in kako	23
Utrip: (ne)pristranski komentar	24
O protestu zoper novo koalicijo	26
O javnih pismih in o tem, kdo lahko nastopa	27
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	32
Tako zanimivo, a tako pozno! Komu je to namenjeno?	32
Pohvaljeni: Jezero, Platforma, Sukanje niti.....	34
III. RAZVEDRILNI PROGRAM	34
Ema: Neokusna šala	34
Ponovitev starejših oddaj.....	35
IV. ŠPORTNI PROGRAM	35
Napake pri komentiranju hokeja	35
V. PROGRAM PLUS	36
Dobro jutro: prevod javljanja iz hrvaškega studia?	36
Petkova javljanja iz slovenskih krajev	37
VI. SPLOŠNO	38
Zakaj TV ne objavlja takšnih novic?	38

RADIO SLOVENIJA	39
I. RADIO PRVI	39
Narobe izbrana gosta v Studiu ob 17ih?	39
Jutranja shema: pogrešamo poročila s številki 112 in 113, drugič	40
Hardrock glasba zjutraj na Prvem!?	41
II. VAL 202	42
Komu je naklonjen voditelj Toplovoda?	42
Zakaj oddaje Antikviz ni v arhivu?	42
III. ARS	42
Več govorne vsebine, manj glasbe!	42
Radijska igra o medvrstniškem nasilju	43
Pogovorna oddaja Plečnikovem stadionu	43
MMC	46
I. NOVINARSKÉ VSEBINE	46
Zakaj članki niso podpisani?	46
Predsodki! – intervjuji o osebni izkušnji	47
Zakaj ni prevoda iz angleščine?	47
Uravnotežite poročanje o cepljenju!, drugič	48
Odličen članek o volitvah na Slovaškem	49
II. STORITVE	49
Ko se zaplete z registracijo	49
Težave pri predvajanju podnapisov preko storitve HbbTV	49
RTV SLOVENIJA	50
I. JEZIKOVNA KULTURA	50
Rabite ali potrebujete?	50
Jezikovna kultura gostov	50
II. OGLAŠEVANJE	51
Oglasi med športnimi prenosi	51
III. TEHNIČNE ZADEVE	52
Tednik: neprijetno križanje glasbe in govora	52
Premajhne črke na pasicah	52
Težave v programih zaradi okvare strežnikov	53
IV. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM	55
Podnaslovljene vsebine TV Slovenija	55
Tolmačene Tarče ni bilo na sporedu	57

V. VARUHINJA	59
Kdaj so objavljena mesečna poročila?	59
Izobraževanje za mlajše novinarje	59
Pri koroških rojakih v Celovcu	59
Narobe povzeto varuhinjino mnenje	60
VI. SPLOŠNO	60
Javno delovanje novinarjev RTV	60
STATISTIKA	62
Statistika po vrsti odzivov	63
Statistika po načinu oddaje odzivov	63

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Tednik o učinkih protikadilskih ukrepov

Gledalec **L. S.** je poslal dve pismi o prispevku v Tedniku (13. 1. 2020) z naslovom Se bo manj kadilo?. Po njegovem mnenju je bilo poročilo zavajajoče in necelovito:

»Izpuščene ključne informacije in kontekst: -niti enega stavka namenjenega interesom tobačne industrije, njihovem 70 let dolgemu zavajanju potrošnikov, defektnosti cigarete kot izdelka, nezakoniti prodaji cigaret otrokom (pod 18 let), niti o celo v oddaji(!) vidni kršitvi prepovedi oglaševanja tobačnih izdelkov (England pub prikazuje znamko West na posnetku) - obe zadevi pa bi morala nadzorovati izjemno neučinkovita ali celo skorumpirana inšpekcija TIRS (pod MGRT).- -prispevek kaže kampanjo iz Avstralije, pozabi pa se samoumevno vprašati, kje je kampanja v Sloveniji?! -prispevek ne pove, da je kajenje vzrok smrti 10 Slovenk in Slovencev vsak dan, da je kajenje vodilni vzrok raka, pljučnih bolezni, da večina kadilcev kajenje obžaluje (med 80 in 90%) -v oddaji je natanko 0 prikazov bolnikov (kroničnih bolnikov zaradi kajenja je več kot 100.000). Vedno znova se RTV ustavi pred bolnico in ne prikaže niti enega bolnika... (In še osebni komentar, ali mora res tako pomembno in občutljivo oddajo voditi novinar z najbolj hripavim glasom, očitno tisti, ki je najbolj zasvojen s cigaretami?)«

Na očitke, da je tako kršil 1., 4. in 5. člen novinarskega kodeksa, je odgovoril avtor novinarskega prispevka **Boštjan Veselič**:

»Kršitev 1. člena: Besedno zvezo "enotna embalaža naj bi delovala" so uporabljali številni sogovorniki, Uradnih rezultatov v tem trenutku ustanove nimajo, kar so jasno povedali. Lobiranje je bilo, kot pravilno ugotavljate, neuspešno, zato ga nismo ponovno omenjali. Fokus prispevka je bil na embalaži in opozorilu o posledicah kajenja, kar kaže že začetek prispevka: rak dlesni, zob in ustne votline. Dama s klobukom se je pojavila za dve sekundi, posnetek je iz arhiva, namen pa nikakor ni bil spodbujati kajenje.

Kršitev 4. člena: O defektnosti cigaret in škodljivih posledicah je govoril direktor Onkološkega Inštituta dr. Viljem Kovač, ki je jasno povedal, da so posledice katastrofalne. Predstavil je vrsto posledic in jasno, večkrat odsvetoval kajenje. Podobno kot predstavnica NIJZ zdravnica dr. Helena Koprivnikar in predstavnica nevladnega društva NO EXCUSE, ter predstavnica Ministrstva za zdravje. V prispevku nihče ni zagovarjal kajenja. Jasno smo predstavili vse najpogostejše oblike raka, v grafični podobi s sliko telesa in jasnim izpisom najpogostejših oblik raka. Prav tako

smo povedali, da je kajenje najpogostejši vzrok raka pljuč več kot 90 %. Obžalovanje kadilcev je povzel direktor OI.

Kršitev 5. člena: V prispevku smo predstavili mnenje enega gostinca in vseh kadilcev, ki smo jih srečali na ulici. Vzorec pri anketah je vedno odvisen od sogovornikov in ga ne gre posploševati. Žal vas nihče od sogovornikov ni predlagal, sicer bi vas z veseljem vključil v prispevek.

Glede osebnega mnenja: Hvala za vašo skrb. Nisem kadilec, hripav glas pa je posledica reže na glasilkah.«

Varuhinja je dodala MNENJE:

»Novinarjevemu pojasnilu lahko dodam le še načelno pojasnilo, da novinar ne more in ni dolžan v slehernem poročilu osvetliti slehernega vidika neke tematike. Pri načrtovanju, izvedbi in presoji posameznih programskih vsebin je treba upoštevati fokus, kontekst in žanr obravnave ter slediti programskim standardom in poklicnim načelom in merilom novinarske etike.

Menim, da je vaša pritožba neupravičena.

Uredništvo Tednika je v fokus postavilo dejstvo, da je z letom 2020 Slovenija postala sedma država, ki je uvedla enotno embalažo za tobačne izdelke. Prispevek je spomnil na namen takšne embalaže, na zadržke, ki se porajajo med kadilci, nekadilci in prodajalci, na prve učinke in pričakovane premike, a tudi dvome glede dolgoročne uspešnosti. Tematika ogroženosti kadilcev je bila umeščena v širši vidik zdravega življenjskega sloga in nesistematičnih javnozdravstvenih politik glede vseh oblik zasvojenosti.«

Posnetki Leona Rupnika – provokacija?

Gledalec **M. A.** je menil, da je TV Slovenija januarja neustrezno poročala o odločitvi Vrhovnega sodišča, da razveljavi sodbo zoper domobranskega generala iz leta 1946:

»V osrednjem dnevniku TV Slovenija 8. in 15. januarja je bila novica povezana z generalom Leon Rupnikom pospremljena s posnetki, ki kažejo tega generala v družbi z nemškimi okupatorji. Menim, da je bila objava teh posnetkov enostranska, manipulativna, nepoštena gledalcev in krivična do pokojnega generala in njegovih še živih svojcev in potomcev. Ne gre za to, da ti posnetki ne bi bili pristni. Gre za to, da ne vključujejo širšega konteksta v katerem so nastali in izrazito enostransko prikazujejo to osebnost. Nepoučen gledalec dobi iz njih vtis, da je bil Leon Rupnik privrženec nemške okupacije in nacist, kar pa ne ustreza zgodovinski resnici. Tu ni prostora za obširno razpravljanje o takratnem dogajanju, lahko pa se pove, da je šlo za izsiljena dejanja z namenom pridobiti nemško privolitev za samoobrambo Slovencev pred komunistično-partizanskim nasiljem. (...) Težko je razumeti predvajanje teh posnetkov drugače kot preišljeno provokacijo.«

Pojasnilo odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija **Manice J. Ambrožič**:

»Posnetki, ki smo jih pokazali v vesti, so povsem v kontekstu poročanja, zato zavračamo očitke o manipulaciji; prav tako zavračamo očitke, da smo želeli z odločitvijo Vrhovnega sodišča polemizirati ali se iz nje norčevati. O odločitvi Vrhovnega sodišča smo le poročali. Leon Rupnik je bil po enajstih točkah obtožnice leta 1946 obsojen in po sodbi ustreljen zaradi izdaje in sodelovanja z okupatorjem. Sodba v letošnjem letu ni bila razveljavljena zaradi njegovih pozitivnih osebnostnih plati. V kratki vesti, s katero smo javnost obvestili o odločitvi Vrhovnega sodišča, ki je zadevo vrnilo v ponovno odločanje, pa zagotovo ni prostora za analitično in kompleksno razlago dogajanja v času druge svetovne vojne in po njej; za to imamo daljše žanre, kot so dokumentarni filmi in pogovorne oddaje. Naj dodam še to, da v so naši TV dokumentaciji med posnetki, povezanimi z Leonom Rupnikom, zborovanje slovenskih domobrancev in nemških okupatorjev na Kongresnem trgu, sojenje Rožmanu, proces proti Rupniku, njegova izročitev in predaja ter prisega domobrancev... Za objavo večine teh posnetkov moramo pridobiti soglasje Arhiva Slovenije. A že arhivski nabor posnetkov je povezan s tistim delom njegovega delovanja, zaradi katerega je bil leta 1946 obsojen in usmrčen. Vrhovno sodišče pa je letos, kot rečeno, sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo v ponovno odločanje.«

Pogovor v vrhovnim sodnikom v Odmevih

Gledalec **R. T.** je v oddaji Odmevi 12. 2. iz voditeljičinih vprašanj sodniku Florjančiču razbral »vprašanje/pobudo, da naj SLO sodstvo preneha soditi po veljavni zakonodaji in naj zopet pristopi k sojenju "v kontekstu"«.

Pojasnilo odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija **Manice J. Ambrožič**:

»Pogovor s predsednikom Vrhovnega sodišča smo pripravili ob začetku sodnega leta 2020. Skoraj v celoti je bil namenjen ključnim nalogam sodstva; med drugim smo tako govorili o spodbudnih podatkih o manjšem številu zastaranih in nerešenih primerov, o največjih izzivih sodstva v prihodnjih mesecih (pričakovane tožbe zaradi zakona o razlaščenih lastnikih podrejenih obveznic) in o položaju sodstva v razmerju do drugih vej oblasti

Del pogovora je bil namenjen tudi najbolj pogostim kritikam javnosti do dela sodstva. Navedeni so bili primeri napak sodnikov v primerih TEŠ 6 in izgubljenih oporok, voditeljica je vprašala tudi, kako sodstvo odgovarja na izide raziskav, ki kažejo zelo nizko zaupanje javnosti v sodstvo.

Odločitev Vrhovnega sodišča v primeru Rupnik je v javnosti sprožila burno in polemično javno razpravo, zato je bilo seveda smiselno in prav, da za mnenje o tem vprašamo tudi predsednika Vrhovnega sodišča. V zadnjem vprašanju (in ne pozivu) sicer časovno omejenega pogovora je voditeljica povzela ključne očitke, ki so se na račun odločitve Vrhovnega sodišča v zadnjih tednih pojavljali v javnosti. Ni torej izražala svojega osebnega mnenja, ampak je predsednika Vrhovnega sodišča s

povzemanjem kritik izzvala, da odločitev, ki je sprožila toliko različnih mnenj, pojasni oziroma da se kot prvi mož sodne veje oblasti do nje opredeli. G. Florjančič je to tudi storil, kar je v kontekstu javne razprave pomembno dejstvo.«

Zakaj o prelomnih časih sredi noči?

Gledalka **B. B.** je izrazila nestrinjanje s terminom predvajanj pogovornih oddaj o prelomnih dogodkih pred tremi desetletji z naslovom Slovenija – 30. Prva oddaja je bila na sporedu 28. 1. ob 22.50 uri.

»Bila sem žalostna in ponižana, da so tako pomembne in poučne oddaje na sporedu tako pozno. Vsi govorimo, da ne poznamo novejših zgodovine Slovenije, v šolah jo malo ali nič ne učijo in televizija, ki bi morala gledalce osveščati, izobraževati, da oddajo na program v čas, ko ljudje odhajamo spat.

Prosim vas, da že pred naslednjo oddajo urgirate, da je na sporedu vsaj ob 21. uri, čeprav bi bilo prav, da bi bila ob 20h.«

Odgovor direktorice TV Slovenija **Natalije Gorščak**:

»Na Televiziji Slovenija že nekaj mesecev v dnevnoinformativnih oddajah (TV Dnevnik in Odmevi) poročamo o dogodkih povezanih s 30-letnico dogodkov, ki so spremenili tako evropske kot svetovne družbene sisteme, v Sloveniji pa so vodili v samostojno državo.

Omizje, ki ga omenjate, je eno od petih, ki jih pripravljamo v prvi polovici leta; v njih pa bodo akterji tistega časa in zgodovinarji razpravljali o ključnih dogodkih in jih postavljali v širši zgodovinski kontekst. Torkov pozno večerni termin je namenjen zgodovinskemu pričevanju, zato se nam je termin umestitve teh pogovorov zdel primeren. Oddajo smo ponovili na TV SLO 3 in na TV Maribor. Ob tem naj poudarimo, da smo decembra predstavili tudi posebno spletno stran Slovenija - 30 let (povezava), na kateri so gledalcem na voljo vsi prispevki, povezani s spominom na ključne dogodke, in tudi vse naše oddaje, ki jih pripravljamo ali smo jih pripravili v zadnjih tridesetih letih, torej tudi omenjena oddaja o odhodu delegatov s kongresa Zveze komunistov Jugoslavije.

Mladi gledalci bolj kot preko televizije informacije dobijo preko spleta, najširši ali morda bolje rečeno mlajši krog našega občinstva želimo nagovoriti prav prek spletne strani, na kateri lahko kadarkoli najdejo različne informacije iz tega obdobja.«

Tarča o šolstvu in/ali pristojnem ministru

Varuhinja je prejela dve pritožbi na oddajo Tarča o tematiki šolstva (6. 2.); pisala je gledalka **N. T.**, pritožilo pa se je tudi **Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport** (v imenu Službe za odnose z javnostmi Dejan Karba).

»Zberete ljudi, ki nekaj vedo in znajo in jim ne dovolite do besede. Nanizate nekaj problemov, pravih in še več ne-pravih, in populistično razkazujete hotele, v katerih prebiva minister na potovanjih. Bi se vam zdelo bolj primerno, če bi stanoval v hostlu ali nikamor ne bi šel? Pa nikakor ne mislim zagovarjati tega ministra, ampak ali je to res glavni problem našega šolstva? Šolstvo je tema, ki zadeva zelo velik krog ljudi in tudi prihodnost države, in zahteva široko javno razpravo, tudi na RTV. Kot bivša učiteljica ne dam prav ne staršem, ki se zgražajo nad obremenjenostjo svojih otrok, ne strokovnjakom na ministrstvu ali zavodu, ki so ali pozabili, kako je v razredu, ali pa tam nikoli niso bili.

O šolstvu bi jim morali dovoliti govoriti (prej drugim kot ministru), ne pa po nekaj besedah prekinjati in vsiljevati neka svoja mnenja ali pripravljene prispevke, ki nikakor ne rešujejo problemov, še manj pa ponujajo rešitve. Ne vem, kaj naj si misli gledalec, ki si je ogledal to tarčo, ki si tudi velike začetnice ne zasluži, vsekakor pa ni prispevala k ničemer.« **(N. T.)**

»Na SOJ MIZŠ smo ugodili prav vsaki prošnji novinarko, ki je na svoj elektronski naslov sproti in daleč pred zakonsko določenimi roki prejemale preglednice s podatki in pojasnili, ki jih je terjala. Na podlagi postavljenih vprašanj in zahtev za podatke se je izkazalo, da so glavni interes novinarkine medijske preiskave zgolj ministrove službene poti v tujino in s temi potmi povezani stroški, urniki. (...) Novinarka je imela - oziroma bi morala imeti - vse podatke o vseh službenih poteh vseh ministric in ministrov, za katere je RTV SLO zaprosila UKOM, zato smo na ministrstvu pričakovali, da bo, v imenu prikaza za javnost pomembnih objektivnih dejstev, stroške službenih poti ministra za izobraževanje, znanost in šport ter njegove delegacije postavila tudi v ustreznem kontekstu. Novinarka je namreč izpostavila, da je država (»davkoplačevalci«) za službeno pot ministra za izobraževanje, znanost in šport na Kitajsko »odštela« slabe tri tisočake, čeprav se je oziroma bi se morala zavedati dejstva, da **je v istem obdobju nek drug minister aktualne Vlade RS skupaj z delegacijo za isto pot na Kitajsko »odštela« petkratni znesek**; podatke za to je vendarle imela! Na ta način je novinarka z namenom prikaza ministra za izobraževanje, znanost in šport kot zapravljivega pri službenih poteh v tujino, **namenoma zadržala informacije in podatke**, ki bi javnosti lahko prikazale objektivnejše stanje.

(...) Tudi v nadaljevanju oddaje so sledile neutemeljene navedbe in vrednostne sodbe na račun ministrstva, ravnateljic in ravnateljev, učiteljic in učiteljev, stroke ter slovenskega šolstva v celoti. Skladno s tem se po naši oceni utemeljeno sprašujemo: **Kaj je sploh bilo bistvo omenjene oddaje Tarča, ki naj bi načela vprašanje šolstva v Sloveniji, kaj je bila rdeča nit oddaje? Kaj je ekipa Tarče želela ugotoviti, povedati in sporočiti slovenski javnosti z omenjeno oddajo?**

Edini odgovor, ki se ob tem ponuja, je bil napad na ministra za izobraževanje, znanost in šport dr. Jerneja Pikala, napad na ravnateljice in ravnatelje slovenskih

šol, napad na učiteljice in učitelje ter napad na stroko. Na ministrstvu oddajo razumemo kot napad na slovenski šolski sistem, ki je po vseh kazalnikih mednarodno-primerjalnih analiz in študij eden od najboljših podsistemov naše države (ob čemer se seveda zavedamo dejstva, da ni brez napak in da so pred nami številni izzivi, s katerimi se je potrebno soočiti).

Ob tem morda ni odveč izpostaviti, da **je senzacionalistično poročanje tudi v nasprotju s Programskimi standardi RTV Slovenija**, kjer je med drugim zapisano, da »v interesu javnosti RTV Slovenija deluje tako, da neguje verodostojnost, ki je temeljna značilnost javnega radijskega in televizijskega servisa v demokratični družbi; je zavezan poklicnim in drugim etičnim standardom in v skladu z njimi posreduje neodvisne, zanesljive, nepristranske, **profesionalno pripravljene informacije**«. Tudi glede ustvarjalcev radijskih in televizijskih programov Programski standardi RTV Slovenija jasno odredjajo, da naj se ustvarjalci vsebin **»izogibajo senzacionalističnemu slogu«.** (MIZS)

Pojasnilo urednika oddaje Tarča **Boštjana Kogovška**:

»V omenjeni oddaja Tarča smo želeli opozoriti na neizpolnjene obljube glede prenove slovenskega šolskega sistema in na glasna opozorila stroke, da že predolgo čakamo na belo knjigo. Stara knjiga bo drugo leto dočkala 10 let, po raziskavah OECD-ja pa naši učenci po motiviranosti zaostajajo za vrstniki iz drugih držav OECD-ja. Po oddaji smo prejeli kar nekaj pohval in želja po nadaljevanju obravnave te obsežne tematike v eni od prihodnjih oddaj.«

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič** je posredovala tudi odziv, ki ga je pripravila **Nataša Markovič**, novinarka Tarče:

»Pritožba se nanaša izključno na moje delo (ad personam) in vsebuje obtožbe, ki jih odločno zavračam.

Svoje novinarsko delo sem tudi pri tej oddaji opravila v skladu z novinarskimi standardi, pri tem pa sem imela veliko težav zaradi namernega zavlačevanja in nesodelovanja zaposlenih na Ministrstvu za izobraževanje. Ves čas so prihajali izgovori, da imajo kadrovsko stisko, da nimajo dostopa do nekaterih informacij, kupovali so si čas. Zaposlena za stike z javnostmi NG je imela res stisko, saj je bila za vse sama, vsakič znova smo zahtevali popolne odgovore. Ker so bili prvi odgovori površni, smo vedno znova zahtevali dopolnitev. Ja, res je bilo veliko dela, da smo prišli do natančnih podatkov in te smo predstavili v prispevku. Naj omenim še, da so name pritiskali s klici na zasebno številko, zaradi česar bom napisala pritožbo. Po oddaji je postalo jasno, da je bilo kar nekaj informacij s strani ministrstva zamolčanih, od virov smo prejeli še dodatno dokumentacijo, ki dokazuje, da je minister govoril neresnico in dajal zavajajoče izjave. Imel pa je seveda tudi možnost, da svojo stran zgodbe pove v studiu.

Rada bi poudarila, da sem po oddaji dobila izjemno veliko pohval, kar potrjuje dejstvo, da je bila tema zelo pereča in da bomo morali temo še naprej spremljati in po potrebi pripraviti nadaljevanje zgodbe.

Če je bilo v prikazanem prispevku kaj neresničnega in ni držalo, imajo prizadeti možnost in seveda pravico do popravka.«

Varuhinja je v odgovoru gledalki in ministrstvu zapisala **MNENJE** in **PRIPOROČILO**:

»Uredniku lahko pritrdim v delu, da so se lotili zelo obsežne tematike, zastavlja pa se vprašanje, kaj je bil fokus oddaje, katera tema je bila v središču obravnave, ali je bilo to delovanje ministra, njegove službene poti in voditeljski slog, motiviranost šolarjev, učbeniški trg, konkretni spor ob nastajanju bele knjige ali kaj tretjega. Iz uvoda v oddajo bi lahko razbrali, da je bila zasnova drugačna od te, ki jo je opisal urednik, saj je voditeljica že uvodoma povedala, da minister v svojem mandatu »ni naredil nič«, podobno je bil zastavljen tudi uvodni novinarski prispevek (z novinarkinim opisom »izpraznjene ministrove retorike in kupa papirjev v ozadju, ki naj bi dokazoval izdatno delovno vnemo«...). Tudi v studijski razpravi je bila rdeča nit – ministrovo delovanje, ob sicer razpršenem dodajanju povezanih, vendar različnih in raznovrstnih »šolskih tematik.

Kot sem zapisala že večkrat, **javni medij nima le pravice, ampak tudi dolžnost, da z vsó kritiko in ostrino obravnava nepravilno, nezakonito, nezadostno, neprimerno, koruptivno ali nasploh neetično delovanje nosilcev oblasti ter sume takšnega ravnanja. Vendar je pri tem dolžan izhajati iz preverjenih dejstev, z jasnim fokusom in kontekstom, pri tem pa v razpravi skrbeti za strpen dialog in kultivirano razpravo o še tako žgoči ali kontroverzni temi. To je vrlina nepristranskega medija.** Pri tem posebej poudarjam, da nepristranskosti ni mogoče enačiti z nevtralnostjo ali matematičnim izravnavanjem argumentov za in proti. Pomembno pa je, da je **poročanje čustveno neopredeljeno, da hkrati odseva širino in dobro obveščenost novinarske ekipe ter v novinarskih prispevkih in razpravi ohranja nepristransko in etično razmerje do vseh obravnavanih oz. sodelujočih** (kot to predvideva točka 1. 2. Poklicnih meril in načel novinarske etike). Posebej pomembno je, da so oddaje načrtovane tako, da se razume, kaj je predmet razprave, ter tako, da se odprte dileme razmejijo in razčistijo. Namen tako načrtovanih oddaj je, da si občinstvo o obravnavani temi lahko samo ustvari mnenje.«

Uredništvu bom priporočila poglobljeno notranjo razpravo o pomenu fokusa in konteksta pri načrtovanju polemičnih oddaj. Upam, da bo uredništvo prisluhnilo pobudam, da v prihodnje pripravi še kakšno oddajo o šolstvu.

V odgovoru ministrstvu je še zapisala:

»O postopku zbiranja informacij in priprave novinarskega prispevka ne morem podajati mnenj. Načelno lahko zapišem, da zavlačevanje in nesodelovanje javnih

inštitucij ne prispeva k neodvisnemu in kakovostnemu novinarstvu, prej bi lahko govorili o pritisku na novinarsko delo. Kot varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija obsojam vse oblike pritiskov na programske ustvarjalce javnega medija. Razumljivo je, da novinar vprašanja zastavlja v imenu javnosti, zato sme in mora vztrajati pri natančnih in pravočasnih odgovorih, še posebej, če gre za transparentnost delovanja javnih sistemov in funkcionarjev. Samoumevno pa je, da mora biti komunikacija vljudna in spoštljiva, z razumevanjem in upoštevanjem vlog.«

Neaktualno o vetru po državi

Gledalka **A. P.** je menila, da je bilo poročanje o težavah, ki jih je 5. 2. povzročal veter na Gorenjskem preskromno.

»Podajam kritiko glede današnjega poročanja o vetru po državi v Odmevih. Tako močnega vetra že dolgo ni bilo na Gorenjskem. Voditeljica pa je le povzela stare novice, vse je bilo povedano že v prejšnjih novicah. Tudi posnetki so bili stari. Kljub aktualnosti se ni javil niti novinar s terena niti niste poskrbeli za javljanje s terena s kakšnim gostom, ki bi podal zadnje informacije o stanju s terena. Nadvse neprimerno. Pop tv vas je popolnoma prekašal. Imel je večerne posnetke, poleg tega se je s terena javil poveljnik intervencije. Novinarstvo naj bi pomenilo obveščanje gledalcev z najnovejšimi informacijami in javljanje s terena.«

Odgovor odgovorne urednice Informativnega programa, **Manice J. Ambrožič**:

»Poročanje o vremenu v srednih Odmevih smo v uredništvu analizirali. Kljub temu, da smo imeli na začetku naše večerne informativne oddaje tudi nove, večerne posnetke z Gorenjske, pa se strinjamo se z gledalko, da bi bila oddaja z novinarskim javljanjem ali prispevkom z Gorenjske in tudi Štajerske boljša. Prizadevamo si, da bi bile naše oddaje vsebinsko čim bolj bogate, ažurne in aktualne, a včasih zaradi različnega spleta okoliščin kakšnemu dogajanju namenimo premalo časa ali pozornosti.«

Točka preloma o 5G

Gibanje za človeku prijazno tehnologijo (zanj Ida Rožman) se je pritožilo nad vsebino in potekom oddaje Točka preloma, ki je bila 13. 2. posvečena novi tehnologiji 5G.

»Na vas, kot varuhinjo pravic gledalcev in poslušalcev RTVS pa se obračamo z kar nekaj tehtnimi pripombami, ki niso v ponos nacionalni TV. Upravičeno pričakujemo, da se na nacionalni TV predstavi objektivna resnica, kjer ni prostora za manipulacijo s poslušalci oz. gledalci TV oddaje.«

Varuhinja je pritožnikom posredovala smernice za poročanje o novih tehnologijah (januarsko poročilo str. 64). Na očitke, da je oddaja vsebovala medijsko manipulacijo, čisto neresnico, diskriminacijo civilne družbe na neetičen način in diskriminatorno izjavo strokovnjakinje, je odgovorila urednica in voditeljica Točke preloma **Janja Koren**:

»Oddaja je bila oblikovana v skladu z mnenjem varuhinje glede podajanja vsebin s področja znanosti, novih tehnologij itd., v tem primeru uvajanja 5 G tehnologije. Strah pred sevanji in morebitnimi škodljivimi posledicami za zdravje je bil rdeča nit oddaje, v njej pa smo se prvenstveno osredotočali na izkušnje tistih, ki omenjeno tehnologijo v Sloveniji že preizkušajo in na možnosti, ki jih ta tehnologija ponuja gospodarstvu in ljudem. Glede vplivov na zdravje smo se opirali na usmeritve Svetovne zdravstvene organizacije. Vaše pritožbe zato ocenjujemo kot neutemeljene. V nadaljevanju še nekaj konkretnih pojasnil glede Vaših pritožb:

Objava prispevka o vzdušju na posvetu 5G:

Urednikova pristojnost je, da se odloči, katere dele več kot 5 ur trajajoče razprave vključi v minutni prispevek, da bi najbolje ilustriral vzdušje na posvetu. Mimogrede, v tem primeru je urednica spremljala posvet v celoti.

Vpliv sevanja na zdravje:

Voditeljica je povzela ugotovitve Svetovne zdravstvene organizacije, ne gre za njeno trditev. Prispevek je povzetek pogovora s strokovnjakom dr. Gajškom, kot je razvidno tudi iz napovedi. Podobno kot Svetovna zdravstvena organizacije ugotavljajo tudi druge inštitucije, med njimi Onkološki inštitut in Ameriška agencija za hrano in zdravila.

Diskriminacija civilne družbe:

Voditeljica je povzela odgovore znanstvenikov, ki niso želeli dati niti izjave - prav z zgoraj navedenimi argumenti.

Izjava dr. Volk:

Gostje imajo svobodo govora in dr. Mojca Volk, ki kot profesorica Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani sodeluje v projektu javne varnosti (nacionalni projekt 5G varnost), je predstavila svoj pogled.«

Od kod informacije o kovancu?

Gledalec **M. G.** je varuhinjo vprašal, ali je Informativni program TV Slovenija 22. 2. posredoval preverjeno informacijo glede izdaje kovanca v Wolfovem letu.

»V Poročilih ob 22h v prispevku o obletnici Huga Wolfa je vaša novinarka na koncu prispevka podala nepreverjeno informacijo, da naj bi se ob koncu leta nanj spomnili tudi z izdajo novega evrskega kovanca. Kolikor vem Banka Slovenije, kot izdajateljica kovancev v Sloveniji, v letošnjem letu ne predvideva izdaje kovanca posvečenega Hugu Wolfu«

Pojasnilo avtorice prispevka, dopisnice s Koroške **Lee Vornšek Pejovnik**:

»Informacijo o kovancu so sporočili na Slavnostni akademiji ob praznovanju 160. obletnice rojstva Huga Wolfa. Dogodek je bil v soboto zvečer v Koroški galeriji likovnih umetnosti. Informacijo sem preverila pri predstavnikih Ministrstva za kulturo in koordinatorjih programa Wolfovo leto iz Hiše Huga Wolfa Slovenj Gradec. Potrdili so mi, da zdaj potekajo pogovori Ministrstva za kulturo in Banke Slovenije o kovancu. Potrdili so nam, da odločitve o tem, ali bo šlo za spominski kovanec ali pa bodo večjo količino kovancev poslali v obtok, še ni.«

Novinarka je zaprosila tudi za pisni odgovor pristojnega ministrstva, ki je sporočilo, da pogovori glede izdaje spominskega kovanca med Ministrstvom za kulturo in Banko Slovenije potekajo.

Neprimerno o pustnem dogajanju

Varuhinja je prejela pritožbo Dobrodelnega društva Petka za nasmeh (v njegovem imenu **Milan Jakobovič**) glede poročanje o pustnem dogajanju v Kostanjevici v Slovenski kroniki, 25. 2. 2020:

»Pustni običaj, ki naj bi na šaljiv oziroma satiričen način predstavil lokalno dogajanje v preteklem letu, je očitno letos vseboval tudi prostaško in žaljivo norčevanje iz ranljivih skupin. To je vsekakor odgovornost organizatorja. Poročanje o takšnem dogodku pa bi se moralo po vseh načelih novinarske in splošne etike temu izogniti oziroma neprimerno dogajanje ustrezno nasloviti – ne le z oznako, da gre za satiričen način, saj ima tudi ta svoje meje, ki jih je dogodek nedvomno prestopil. Vendar pa so migranti (in morda tudi druge ranljive skupine) tudi v prispevku RTV Slovenija predstavljeni izrazito negativno in stereotipizirano, kot skupina ljudi, ki je v našem okolju nezaželena in jo je iz njega treba pregnati tudi s silo. Meja med resničnostjo in njenim »umetniškim« prikazovanjem v zabavne namene je v prispevku namerno ali po naključju zbrisana.

Gledalec se tako ne more izogniti občutku, da namen prispevka ni bil le objektivno poročanje o nekem dogodku, temveč tudi nadaljnje posmehovanje, uperjeno proti ranljivim skupinam. Četudi naj bi bil kontekst prispevka šaljiv, je takšno prikazovanje skupin ljudi, ki so v javnosti zaradi osebnih okoliščin vsakodnevno podvržene stereotipizaciji, diskriminaciji, napadanju, žaljenju na podlagi lažnih novic itd., za katerikoli medij, sploh pa za javno televizijo, popolnoma neprimerno in nedostojno. Prepričani smo, da izjava »vodje Gorjanske bande«, ki ni bila del dogodka, ne sodi v prispevek o starem pustnem običaju. Če pa je kljub temu del prispevka, pa bi po našem mnenju morala biti vsaj komentirana v smislu, da je takšno prikazovanje ranljive skupine prebivalstva tudi v kontekstu pustnih šal nedopustno.«

Odgovor **Manice J. Ambrožič**, odgovorne urednice Informativnega programa:

»V Informativnem programu TVS se strinjamo, da prispevek, tak kot je bil, ni bil primeren za objavo.

Objavi takšnega prispevka je botrovalo tudi dejstvo, da je oddaja Slovenska kronika na pustni torek nastajala v izjemni časovni stiski, zato smo se z vsebino prispevkov o pustnih norčijah ukvarjali premalo temeljito.

Vse naše oddaje temeljito analiziramo in delovne procese poskušamo prilagajati najbolj izjemnim in nepredvidljivim razmeram. Včasih pride do napak in te obžalujemo, saj se zavedamo pomena našega poslanstva.«

Varuhinja je v odgovoru zapisala tudi **MNENJE** in **PRIPOROČILO**:

»Seznanjena sem z odgovorom, ki ste ga prejeli od odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija Manice J. Ambrožič, ki je zapisala, da prispevek, ki je predmet vaše pritožbe, ni bil primeren za objavo. Pojasnila je tudi okoliščine, ki so botrovale napaki: umanjala je namreč uredniška presoja, s katero bi popravili napačno novinarsko presojo. Namenoma poudarjam obe ravni, novinarsko in uredniško, saj poklicna merila, etična načela in programski standardi zavezujejo vse sodelujoče programske ustvarjalce, od novinarjev in snemalcev na terenu, prek dnevnih uredniških in produkcijskih ekip, vse do odgovornega urednika. Vsak mora opraviti svojo nalogo, ne samo uredniki.

Menim, da je v konkretnem primeru poleg **načela nepristranskosti**, ki ste ga izpostavili, treba posebej omeniti še točko 12 Poklicnih meril in načel novinarske etike, ki opisuje **dolžno ravnanje programskih ustvarjalcev RTV Slovenija v obravnavi ranljivih družbenih skupin**. V tej točki med drugim piše: »Ko se izogibamo stereotipom in kažemo vso paleto družbenih vlog, se moramo zavedati nevarnosti prikazovanja družbe, kakršne ni. Ko obstajajo predsodki in pomanjkljivosti, je treba o njih poročati in jih predstaviti v programih. Vendar pa jih ne smemo gojiti in podžigati.«

Da bi ravnali poklicno in etično pravilno, je treba ob vsakokratnem podajanju informacije premisliti o fokusu, kontekstu in žanru obravnave. Če se torej v družbi pojavljajo nesprejemljiva dejanja, izjave ali ravnanja (diskriminatorna, sovražna, nestrpna, seksistična, rasistična itd., četudi pod krinko humorja, veselja in satire), se javnemu mediju ni treba izogibati obravnavi teh pojavov, ampak mora tem bolj tehtati o zornemu kotu in najprimernejšem novinarskem pristopu, s katerim se razkrivajo slabosti družbe, v kateri živimo. V obravnavanem primeru bi bilo relevantno raziskati ločnico med pustno tradicijo, šegami in navadami oz. karnevalskim parodiranjem družbene stvarnosti na eni strani ter novodobnim prostaštvom ali diskriminatornim smešenjem ranljivih skupin ljudi na drugi strani. Menim, da navidezno nevtralen poročevalski pristop z golim opisovanjem pustne

»satire«, ne more biti ustrezen, če ta »satira« poudarja neenakost med ljudmi, podžiga predsodke in stereotipe.

S tem mnenjem bom seznanila uredništvo Informativnega programa TV Slovenija, novinarjem vseh medijev RTV Slovenija pa priporočila poglobljeno notranjo razpravo o Poklicnih merilih in načelih novinarske etike, posebej o 12. točki tega kodeksa RTV Slovenija.«

O koronavirusu - pomirjevalno ali podpihivalno?

Gledalka **P. M.** je pisala glede oddaje Tarča o koronavirusu, ki je bila na sporedu 27. 2.. Menila je, da je bila prekrična do preventivnega ravnanja države.

»V situaciji, kakršni smo trenutno priča v celem svetu, bi od katere koli javne televizije, ki jo državljani tudi plačuje-jo/mo, pričakovala, da bo delovala spodbudno, pomirjevalno in ne da še podpihuje bojazen ljudi, da se nam dogaja nekaj groznega in da nihče za to ne stori nič.

Razumem, da novinarji poskušajo diskreditirati "lopove", kjer je vsem jasno, da milijonski posli ne morejo biti sklenjeni brez finančne osnove. Ampak diskreditacija lopovov je nekaj, podpihovanje morebitne zdravstvene katastrofe pa se vsaj meni zdi nekaj drugega in zato potrebuje drugačen novinarski pristop.

(...) Menim, da napadanje gostov omenjene oddaje in drugih, ki so se v zadnjih dneh/tednih trudili urediti situacijo v SLO ni bilo na mestu. Menim, da je oddaja le še podpihovala strah in nejevoljo ljudi v zvezi s trenutno situacijo. K sreči je vsaj zaključila dokaj nevtrarno, kljub temu, da se ne morem otresti občutka, da je prvo polovico oddaje poskušala prikazati, kot da je vse narobe in ni nič storjenega. Hvala, ker boste zadevo preverili in morda, v kolikor boste tudi vi začutili, kar sem ob gledanju prvega dela oddaje jaz, opozorili svoje kolege (ne mislim le na go. Žnidaršič), da ljudje novinarje potrebujemo tudi na drugačen način, s katerim lahko naredijo več dobrega kot z razdiranjem in ustrahovanjem...«

Odgovor **varuhinje**:

»Povsem se strinjam z vami, da mora javni medij v posredovanju pomembnih ali celo kriznih informacij delovati preudarno in povezovalno ter da mora tudi sicer z medijskim delovanjem iskati stične točke v družbi, pred razdorom, razkolom in razlikami.

Ko govorimo o koronavirusu, že dalj časa nobena informativna oddaja na Radiu Slovenija in na Televiziji Slovenija ne mine brez informacije o zadevi, veliko je tudi nasvetov, priporočil, primerjav. Pred kratkim, ko je bila zadeva še oddaljena od Evrope, je bila tematiki morebitne pandemije v četrtekovem televizijskem terminu posvečena podaljšana oddaja Globus – to je bilo 13. 2. 2020. Zaradi celovite predstavitve dogajanja v svetu je ta dan odpadla oddaja Tarča. Dva tedna pozneje, ko

je koronavirus tako rekoč dosegel slovenske meje, pa sta se fokus in kontekst neizogibno spremenila.

Namen tokratne polemične oddaje Tarča je bil, da v imenu javnosti kritično prevpraša pripravljenost države in pristojnih na epidemijo. Za tak pristop so se odločili tudi v luči dejstva, da je dva dni pred tem predsednica Zdravniške zbornice Zdenka Čebašek Travnik v Državnem zboru javno zavrnila trditve vlade in NIJZ, da je Slovenija na koronavirus dobro pripravljena. Dejala je, da je zdravnike zaradi slabe organizacije strah: »Ni informacij, tudi zaščitnih sredstev ni.« Enako sporočilo sem ta dan prebrala tudi v Delovih pismih bralcev – na stisko je opozorila zdravnica iz Ljubljane.

Menim, da bi bilo od javnega medija neodgovorno, če bi prezrl takšna svarila in umetno deloval pomirjevalno in spodbudno. Menim, da oddaja ni širila preplaha, ampak pristojnim nastavila ogledalo, ter jih morda, na neki način, tudi spodbudila k dialogu.

Ali bi bilo mogoče oddaje izpeljati tudi drugače? Vsekakor. To je mogoče vselej.

Vendar to ne spremeni dejstva, da so bila razhajanja resna in da jih ni bilo mogoče prezreti, spregledati ali zmolčati. Kot vidite, sem v zadnjem stavku glede razhajanj med zdravniki, NIJZ in ministrstvom uporabila preteklik, saj so iz Zdravniške zbornice prav danes posredovali drugače intonirano sporočilo, in sicer, da se nesporazumi rešujejo in da se zdravniki vključujejo v iskanje rešitev in pomoč (povezava).

Ko gre za tematike, ki se nanašajo na javno zdravje, sta temeljitost in natančnost v podajanju informacij še pomembnejša, vselej je pomembno določiti, kaj je v fokusu obravnave, kaj je kontekst in kaj najprimernejši žanr. V poročanju o epidemiji koronavirusa uredništva znotraj RTV Slovenija nenehno tehtajo ne le, kako dosegati in ohranjati pravo ravnovesje med informiranjem in svetovanjem na eni strani ter kritično presojo ravnanja pristojnih na drugi, ampak tudi, koliko informacij je premalo ali preveč ali ravno dovolj. Nekateri gledalci, poslušalci in bralci RTV-vsebin menijo, da pretiravamo, ker v sleherni oddaji omenjamo epidemijo (danes mi je starejša poslušalka povedala, da je protestno ugasnila radijski sprejemnik, ki je sicer njen najboljši prijatelj, vendar ne more, kot je dejala, iz ure v uro poslušati, da koronavirusa pri nas še ni), nekateri pa sprašujejo, zakaj nimamo izrednih oddaj, odprtih telefonov, defileja strokovnjakov in kontinuiranih studijskih oddaj, v katerih bi povedali še več. Ker spremljam tudi različne svetovne medije, opazim, da se iz dneva v dan soočajo s podobnimi vprašanji. Ker nič ne kaže, da bi se širjenje virusa ustavilo, se bodo spraševanje o najboljših možnih pristopih še nadaljevalo, tudi na podlagi vaših odzivov.«

Poročanje v času političnega preobrata

Strastna javna polemika po odstopu predsednika vlade Marjana Šarca konec januarja se je v februarju prenesla tudi v odzive na programske vsebine RTV Slovenija. Pod drobnogledom je bilo zlasti televizijsko poročanje, tarča kritik pa skoraj vsak prispevek o političnem dogajanju,

od obiska Knovsa na Policiji ter preiskovanja nezakonitega financiranja ene od strank do poteka pogajanj o novi koaliciji, javnih pisem intelektualcev in uličnega protesta. Poročilom, oddajam, izbiri izjav, posnetkov ali gostov, poteku pogovorov, načinu spraševanja itd. so očitali pristranskost in vsebine označevali za lažne, nepreverjene, navijaške, hujskaške, neobjektivne, razdiralne itd. Nemalokrat je bila za nedopustno »levo« ali nedopustno »desno« razglašena ista vsebina, odvisno od pritožnikovega zornega kota. Kritike so vsebovale tudi žaljivke; takšne odzive je varuhinja zavrгла. V nadaljevanju je nekaj primerov.

Posnetek politične stranke

Dva gledalca ste protestirala, ker je bil v Dnevniku z dne 7. 2. v prispevku o sestavljanju nove koalicije uporabljen posnetek na katerem je pisalo Video: SDS. Menila sta, da je šlo za uporabo strankarske propagande za informativne namene.

»To se mi zdi problematično iz večih pogledov:

- Glede na to, da je material pri tej novici uporabila samo javna televizija, lahko domnevam, da imajo ustvarjalci z opozicijsko stranko SDS poseben odnos, ki omogoča uporabo strankarskega materiala. To meče slabo luč na neodvisnost in nepristranskost dela javnega zavoda.
- Glede na znano retoriko stranke SDS, ki poziva k neplačevanju prispevka za javni medij, me čudi, da ustvarjalci ne vidijo problema pri uporabi strankarske propagande v informativne namene.
- Nadalje je problematičen vidik avtorskih pravic in sklepanja pogodb s političnimi strankami za "dobavo" videomateriala, da vprašanj okrog zasebnosti vseh oseb na posnetku niti ne omenjam.« **(S. D.)**

»Zakaj se dopušča, da se objavljajo posnetki največje politične stranke v opoziciji (SDS) na način, kot samo njej odgovarja. Snemanje srečanja SDS s prvaki treh strank očitno ni bilo dovoljeno, potem pa svoje posnetke s svojega srečanja lansirajo na SLO1 na način, kot njim odgovarja.« **(A. Z.)**

Razloge za uporabo posnetke je pojasnila odgovorna urednica Informativnega programa **Manica. J. Ambrožič:**

»Omenjenega slikovnega materiala pri tej novici ni uporabila samo javna televizija, kot ste zapisali. Posnetke pogajanj je stranka SDS na svojem twitter profilu javno objavila ob 18h, ob 19h uri smo javne posnetke s twitter profila objavili v naši oddaji, za objavo pa so se odločili tudi kolegi s komercialne televizije z osrednjo informativno oddajo ob 19h.

Ustvarjalci Informativnega programa TVS s stranko SDS nimamo nobenega posebnega odnosa. Vaša obtožba je nadvse žaljiva in podcenjujoča. Kot rečeno, v oddajo smo umestili javno objavo s tviterja in navedli vir.

Kot primer podobne objave naj navedem nedavni pogovor predstavnikov slovenske vojske in države z našimi vojaki v Erbilu. V naših oddajah smo uporabili javno objavljene posnetke Urada predsednika države.

Vsako od teh objav postavimo v kontekst, zato zavračam očitke o tem, da smo sodelovali v strankarski propagandi. Analitično in kritično spremljamo dogajanje na slovenskem političnem prizorišču. Delamo v javnem interesu in v skladu z novinarskimi standardi, svojih novinarskih in uredniških odločitev, ki morajo biti vedno in dosledno v službenju javnemu interesu, pa ne prilagajmo odnosu posameznih strank ali politikov do naše ustanove.«

Varuhinja je v obravnavi zapisala **MNENJE** in **PRIPOROČILO**; po njenem mnenju objava strankinega posnetka v javnem mediju ni bila v funkciji propagande, ampak informiranja:

»Menim, da je odgovorna urednica ustrezno pojasnila in argumentirala uporabo posnetka, ki ga ni posnel snemalec javnega medija, ki torej ni avtoriziran, vendar je bil javno objavljen in dostopen prek družbenega omrežja. Vir je bil na posnetku ustrezno grafično označen (Vir: SDS), in sicer na enak način, kot v drugih podobnih primerih. Pritrjujem urednici, da takšna uporaba ne more biti problematična, če uredništvo pretehta, da ima posnetek informativno vrednost. Menim, da uredništvo ni ravnalo narobe, ko se je odločilo, da potek pogajanj ilustrira z edinim dostopnim videogradivom.

Poklicna merila in načela novinarske etike RTV Slovenija ne prepovedujejo uporabe spletnih virov, terjajo pa posebno previdnost. V točki 1. 3. o preverjanju dejstev izrecno piše: "Posebna previdnost je potrebna pri uporabi neavtoriziranih virov z interneta, saj je dostop do medmrežja omogočen vsakomur brez omejitev, zato bi nekritična uporaba podatkov iz teh virov lahko pomenila dezinformiranje javnosti. Pred objavo neavtoriziranih vsebin z interneta je treba preverjati vsa dejstva. Če se vendarle odločimo za objavo neavtoriziranega vira z medmrežja, pa je treba to zelo jasno navesti."

Posnetek ob tem ne posega v zasebnost nejavnih osebnosti, ampak prikazuje dogodek, ki so se ga udeležili politiki (absolutno javne osebe). Dogodek ni bil tajen, potekal pa je za zaprtimi vrati, kar v politični in diplomatski praksi ni redkost. Pri nas prevladuje praksa, da so dogodki zaprti za novinarje, medtem ko je fotografom in snemalcem na voljo nekajminutni fototermin. V tujini so pogosti primeri, ko takšne posnetki zagotovi bodisi inštitucija bodisi akreditirana televizija, ki je potem posnetke dolžna distribuirati drugim medijem (takšen primer so pri nas posnetki sej Državnega zbora, pravico do snemanja ima le TV Slovenija).

Menim pa tudi, da bi bilo z vidika transparentnosti in natančnosti primerno, da bi se občinstvu izrecno povedalo, kako je uredništvo prišlo do posnetka in zakaj se je odločilo za njegovo uporabo. saj je zapis vira gledalce lahko zbežal ali sprožil ugibanja

in drugačne razlage, o čemer navsezadnje priča tudi vaše sporočilo. Da TV Slovenija nima lastnih posnetkov, ker je bil dogodek zaprt, je bilo sicer v prispevku povedano, uporaba drugega vira je bila razumljiva iz konteksta. Menim pa, da bi bilo v podobnih primerih treba to pojasniti še z besedo in grafiko.

Menim še, da je pri presoji, kdaj in kako (če sploh) v javnem mediju uporabiti objave z družbenih omrežjih, potreben enako skrben premislek tako za besedilne kot fotografske in avdiovizualne objave. Odkar tudi javne inštitucije in nosilci javnih funkcij doma in po svetu številne informacije posredujejo prek družbenih omrežij, so takšne objave postale nepogrešljiv vir informacij. Prvotne medijske razprave o tem da bi bilo treba tovrstne objave bojkotirati, se niso obnesle, mediji velikokrat nimajo druge možnosti, kakor uporabiti sporočila, posredovana preko tega kanala. Druga možnost bi bila, da bi za te informacije prikrajšali svojo publiko. O uporabi objav pa morajo uredništva vsakokrat posebej pretehtati, glede na njihovo informativno vrednost.«

Komu več in komu manj prostora?

Gledalec **R. F.** je pisal glede predvajanja posnetkov tiskovnih konferenc notranjega ministra Boštjana Poklukarja in poslanca SDS Žana Mahničiča – o obisku članov parlamentarne komisije na Policiji 20. 2. Menil je, da je bila v številu ponovitev bistvena razlika.

»Kdaj boste imeli na RTV3 uravnoteženo poročanje? A ste morda politično usmerjeni, pristranski, v propagiranje določenih strank? Pristranski ravno sedaj, ko se odloča ali bodo predčasne volitve po volji enih strank ali sestava vlade po volji drugih strank?«

Manica J. Ambrožič, odgovorna urednica Informativnega programa:

»Tiskovna konferenca ministra Poklukarja v dolžini 5:05 je bila prvič objavljena 21.2. in je bila od takrat do 24. 2. objavljena 5x. Tiskovna konferenca poslanca Mahničiča je bila narejena v dolgi in kratki verziji – obe sta bili ustvarjeni 20.2. Dolga verzija (33:37) je bila od takrat do 24. 2. na TVSLO 3 objavljena 5x, kratka verzija (18:30) pa 4x.«

Je bil intervju zmontiran ali zmanipuliran?

Gledalec **A. H.** je protestiral zaradi montaže intervjuja z Damirjem Črnčecem o obisku KNOVS-a na Policiji, 20.2. v Odmevih:

»Takšne montaže oz. prirejanje novic, - ki jih v 20 letih, odkar zavestno spremljal Odmeve, še nisem videl - za potrebe političnega spotikanja trenutne opozicije, katere glavna naloga je nadzor nad izvršilno vejo oblasti, so po mojem mnenju nesprejemljive in mečejo slabo luč na naš nacionalni medij.«

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

»Zavračamo očitke o kakršnikoli vsebinski manipulaciji pri montaži nedavnega intervjuja z državnim sekretarjem Črnčecem za oddajo Odmevi. Vprašanja gospodu

Črnčecu sta postavljala naš kolega novinar in kolegica novinarka s POP TV. Ker je imel naš novinar na voljo le eno kamero, je nekaj vprašanj za sogovornika posnel naknadno. Naknadno posneta vprašanja so bila enaka, kot so bila dejansko zastavljena sogovorniku, kar je dokazljivo, ker je ohranjen tudi pogovor v celoti in je bil v zadnjih dneh večkrat predvajan na TVSLO 3. Naknadno snemanje vprašanj za sogovornika uporabljamo tudi pri nekaterih drugih vnaprej posnetih pogovorih, vendar vedno le tako, da ponovno snemamo dejansko zastavljeno vprašanje. Strinjamo pa se, da so v prispevku, ki ga omenjate, naknadno posneta vprašanja in posledično zmontiran pogovor za Odmeve oblikovno izpadla izjemno slabo in neprepičljivo, kar obžalujemo. Ta oblikovni zdrs smo v zadnjih dneh v našem programu temeljito analizirali.«

TV-Dnevnik in necenzurirano.si

Dva gledalca sta menila, da je bilo poročanje o preiskavi nezakonitega financiranja stranke SDS v Dnevniku 10. 2. neprimerno in nepotrebno; problematizirala sta tudi verodostojnost informacij s portala necenzurirano.si.

»V politikantsko manipulacijo ste (rtvslo) združili dve zgodbi, ki razen vaše politične agende ter stranke sds nimata dejansko nič skupnega: zgodbo o tožbi stranke sds zaradi (domnevno) lažne izjave premierja v odstopu o financiranju stranke z Madžarske, ter zgodbo o financiranju "medijev blizu sds-a" z Madžarske. Postregli ste nam z informacijo, da stranka sds CELO GROZI S TOŽBO predsednika vlade v odstopu (le kako si to v pravni državi drzne, kajne - vsaj takšen je podton vašega novinarskega prispevka). Potem pa kar naenkrat o financiranju "medijev blizu sds-a" z Madžarske. V prispevku ste nato striktno mešali pojme 'financiranje stranke sds' in 'financiranje medijev blizu sds'. Povprečen gledalec seveda pri tem postavi enačaja (kar je bil seveda tudi vaš namen in cilj), čeprav, kot omenjeno, sta pravno to dve povsem ločeni zadevi. (...) Menim, da je takšen prispevek in tak način podajanja informacij neresen, manipulativen, neprofesionalen in nevreden javne televizijske hiše. (...) Poleg tega me še zanima, po kakšnem ključu v osrednji dnevno-informativni oddaji javne televizije delate propagando za nek novi ZASEBNI spletni medij? Kolikor sledim vašim informativnim oddajam, tega ne storite za vsak novonastali spletni medij. Je mogoče važna politična provenienca novinarjev novega medija, da si pridobi vstop v vašo dnevno-informativno oddajo? Je važno, o kateri politični stranki kritično poroča? Je morebiti tako reklamo možno naročiti, plačati; če da, kakšna je tarifa, imate za to kakšen cenik?« (J. A.)

»Kaj je to zaen portal, kakšna je njihova "kilometrina" in koliko časa delujo - sem moral iti prav pogledat - nekaj mesecev. Koliko je tašnih portalov na medijskem trgu, ki so prisotni že več let pa jih RTV SLO sploh ne "opazi" npr. spletničasopis.eu, pozareport, Revija Reporter in podobni. Mogoče zaradi tega, ker so kritični do trenutne levičarske vlade.« (J. L.)

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

»Prispevek, ki ga omenja gledalec, ni bil prispevek o novem spletnem mediju, ampak o sumu nezakonitega financiranja stranke, s čimer se ukvarja parlamentarna preiskovalna komisija, in o financiranju medijev, blizu določeni stranki iz krogov blizu madžarskega premiera Orbana. V prispevek smo vključili tudi novinarja, ki je zgodbo razkril. Informativni program, dnevnoinformativne oddaje in tudi osrednja, Dnevnik, niso prostori za promocijo ali propagando kogarkoli. Novinarski prispevki o financiranju političnih strank in njihovih medijev ter opozarjanje na transparentnost in zakonitost so absolutno v interesu javnosti in demokracije. Nenazadnje se s tem morajo ukvarjati in se ukvarjajo pristojne ustanove; predkazenski postopek v tej zadevi je že potrdil NPU. Sume nezakonitega financiranja pa smo v preteklosti novinarji razkrivali pri več različnih strankah z različnih političnih polov. S tovrstnimi temami in oddajami smo opozarjali na težaven nadzor, možne zlorabe in tudi nujne spremembe zakonodaje.

Dogajanju v medijih, ki veljajo za četrto vejo oblasti, namenjamo precej pozornosti. Mediji pa morajo, če želijo to vlogo četrte veje oblasti opravljati, ohraniti svojo avtonomijo in popolno podrejenost le profesionalnim standardom, pri čemer jim negotov položaj na trgu in težave z lastništvom ne olajšajo dela. Tako veliko poročamo o težavah dnevnih časopisov, medijskih združenjih, spremembah lastništva in ozadjih teh lastniških sprememb. Vse te spremembe vplivajo na dogajanje v družbi, vplivajo na javnost, ki ima pravico do obveščeniosti, in posledično vplivajo tudi na demokracijo. Vse to so teme, ki so še kako v interesu javnosti, in osvetljevanje teh tem in poročanje o njih je tudi naloga javne televizije.«

»Spletni portal Necenzurirano.si je razkril financiranje nekaterih medijev, blizu SDS, s strani ljudi, ki so neposredno povezani z madžarskim premierom Orbantom. Zgodba je v javnem interesu, nenazadnje se s podobno tematiko ukvarjal parlamentarna preiskovalna komisija, zato smo nova razkritja omenili in pri tem profesionalno korektno navedli vir. Načelo citiranja prvotnega vira dosledno upoštevamo tudi v drugih primerih, ko zgodbe in informacije razkrijejo drugi mediji, tiskani, elektronski ali spletni. Nikoli pa nobene zgodbe ne povzemamo, ne da bi iskali odzive vpletenih oziroma preverjali resničnost navedenih trditev.«

Varuhinja je dodala:

»Menim, da je odgovorna urednica celovito odgovorila na vaše dileme. Sama lahko dodam le načelno pojasnilo, da javni medij ne le sme, ampak tudi mora opozarjati na sume nepravilnosti in deviacij na vseh področjih družbenega življenja, ne glede na to, ali gre za vlado, opozicijo, civilno družbo ali drugače izpostavljene skupine in posameznike. Gledalci/poslušalci/bralci RTV vsebin v odzivih, ki jih prejmem, velikokrat zapišejo, da od javnega medija pričakujejo prav to. Nemalokrat pa me presenetijo, ko izrazijo mnenje, da bi bil edini pravi način novinarske obravnave takšen,

ki bi upošteval njihov političen, ideološki ali vrednostni pogled. Opazim, da je zrcaljenja osebnih pričakovanj največ v obdobjih izrazite politične napetosti. Kot sem seznanjena, imajo podobne izkušnje tudi drugi javni mediji po svetu.«

Kaj naj vpraša voditelj in kako

Več odzivov je bilo glede pogovorov v Odmevih. Primer pritožbe na oddajo 19. 2.:

»Kljub temu da je Lobnikar jasno povedal da je Policija pravilno postopala glede zahteve Knovsa in , da ima za to podlago v zakonu, imenovana v nadaljevanj vprasa ce je to njegovo mnenje.?Nato se ne neha vrtati in ponovno postavlja vprasanje na katerega je ze odgovoril.Tako ji je moral ponovno odgovarjati o vsebini katero ji je ze razlozil.Ker kot novinarka ni sposobna biti objektivna naj se v zadevah , ki se ticejo SDS izloci .« (N. P.)

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

»Gledalec je v svojem pismu izrekel pavšalne obtožbe; menim, da v tem obdobju politične nestabilnosti v državi besede o politični pristranskosti novinarjev hitro, prehitro zdrsnejo z jezika ali s tipkovnice. Voditelj mora vprašati vsa relevantna vprašanja in če se mu zdi, da sogovornik še ni odgovoril na vprašanje, je prav, da vprašanje ponovi. Naša naloga je, da spremljamo dogajanje v družbi in ga analiziramo, iščemo prave sogovornike za odgovore na vprašanja in tako sodelujemo v demokratičnem procesu.«

Komentar oddaje z dne 26. 2.:

»Včerajšnji Odmevi so zopet nakazali smer, ki jo bo očitno ubrala nacionalna RTV pri poročanju o nastajajoči novi vladi, ki ne bo leva. Osrednji vprašanja iz vsega programa koalicijske pogodbe so se nanašale na v programu niti ne omenjenega financiranja zasebnega šolstva in ponovna uvedba naborniškega sistema. Temi, ki bi lahko zopet in zopet vnašale razdor in napetosti med državljani. Manjkalo je še samo vprašanje o partizanih in domobrancih! Ali res ne morete, kot javna TV, v informativnih oddajah svoje poročanje opraviti objektivno, profesionalno in pozitivno?« (Š. L.)

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

»Ne glede na to, kdo vlada in kdo je v opoziciji, spremljamo dogajanje v Sloveniji in v svetu, o njem poročamo in ga analiziramo.

V naših oddajah smo tako temeljito analizirali parafirano koalicijsko pogodbo. O financiranju zasebnega šolstva oziroma o tem, zakaj tega ni v pogodbi, so v zadnjih dneh javno govorili vsi podpisniki koalicijske pogodbe. Prav tako je bila odmevna tema tudi naborništvo. In seveda vse druge – univerzalni otroški dodatek, varovanje mej, več denarja za občine...

Ali po vašem mnenju torej obstajajo teme, ki jih ne smemo obravnavati, o njih ne smemo govoriti?«

Pritožba na oddaje Odmevi, 27. 2.:

»Vklop v oddajo ga. Aleksandre Pivec in gost v oddaji g. Tonin: novinarka je v pogovoru izrecno iskala negativizem in vsebine proti vključitvi obeh strank v novo vlado. Obakrat je bilo glavno vodilo, da je velik del članstva nasprotoval vključitvi v novo desno sredinsko vlado in omenjanje demonstracij, ki naj bi se zgodile danes. (M. G.)

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

»Podrobno, analitično, korektno in v skladu z merili novinarske etike spremljamo domače politično dogajanje. Vsak sogovornik v studiu dobi relevantna vprašanja. Torej gledalci pričakujejo, da nekaterih vprašanj ne bomo vprašali? Smo novinarji za to, da nosilce oblasti in predstavnike politike sprašujemo polikana, nekritična, priliznjena vprašanja? To ne bi bilo novinarstvo, kot ga želimo in pričakujemo v demokratični družbi.«

Varuhinja je dodajala splošna pojasnila; primer odgovora:

»Objektivnosti ni mogoče enačiti s popolno nevtralnostjo. Voditelji namreč niso samo anketarji, ki zastavljajo tehnična vprašanja in zgolj poslušajo odgovore, četudi niso jasni, popolni ali razumljivi. Voditelji vprašanja zastavljajo v imenu občinstva, zato so dolžni razmejiti in razčistiti dileme. V pogovoru z gosti smejo uporabiti različne spraševalske tehnike, da pridobijo čim bolj jasne in vsebinske odgovore. Pomembo je, da so do tematik čustveno neopredeljeni in da do spraševanih ohranjajo kritično distanco. Gostje morajo biti nagovorjeni spoštljivo in z ustreznim profesionalnim tonom. Menim, da je bila oddaja, o kateri ste mi pisali, vodena v skladu s temi merili.«

Utrip: (ne)pristranski komentar

Trije gledalci so podali mnenje o oddaji Utrip z dne 22. 2. 2020. Dva sta menila, da je bil nastrojen proti sestavljanju koalicije pod vodstvom Janeza Janše, eden pa je protestiral, ker naj bi bil – prav nasprotno – navijaški v drugo smer.

»Ne gre za moj na hitro občuten vtis, oddajo sem namreč ponovno pregledal. Zato na osnovi dejstev s čisto vestjo ugotavljam, da je oddaja narejena navijaško v smeri podpore skrajno desničarskim težnjam, da se v državi naredi nered, panika in podobne negotovosti, ki bi omogočile vladavino zla. (...) Preverite koliko časa je dano Žanu Mahničju, Janši in njihovim somišljenikom v primerjavi z ostalimi. Izjava Levice je popolnoma črtana! Izbrani so le posnetki in razlage, ki akterje te afere delata normalne, heroja, malo da ne sta prikazana kot žrtve stanja v katerega sami načrtno peljejo Slovenijo. Novinarka je s tem, da legalizira njun postopek zamejila in spretno izenačila dobro z zlim.« (I. E.)

»Kot komentatorji so nastopali izrazito sovražno nastrojeni posamezniki (Risman, Gantar, Mendorfer) medtem ko so bili citati predstavnikov SDSa predstavljeni izven konteksta namerno z negativno konotacijo. Manj poučen gledalec bo seveda na osnovi takega poročanja podlegel medijski na videz korektni informaciji. Ne ve pa, da uredništvo dejansko manipulira z njim. Menim, da bi moral urednik na javni televiziji bolj odgovorno oblikovati odmevno notranje politično oddajo, kot je UTRIP. (...) Ni profesionalno, da novinar z lastnimi ali naročenimi vrednostnimi sodbami zavaja javnost s tem, da oblikuje prispevke - sicer z dejstvi, a izrazito tendenciozno. **(M. K.)**

»Na žalost je bila to ponovno ena pristranska oddaja. Vse oddaje prejšnji teden sem si ogledala, tokrat ste šli pa res predaleč. Zavrteli ste samo tiste dele oddaj ali povzetke, ki blatijo, zaničujejo in ponižujejo tiste, ki želijo sestaviti vlado, ni bilo predstavljeno obeh strani. Ne vem sicer kakšno politiko vodite in ne vem zakaj ljudem dvigujete pritisk. S takimi nekorektnimi in enostranskimi pogledi ljudi razdvajate in podpihujete to strašno razdvojenost. Bojim se, da boste stvari pripeljali tako daleč, da se bo res kakšna nesreča zgodila. Med navadnimi ljudmi se dogajajo prave besedne vojne.« **(M. J.)**

Varuhinja je pritožnikom posredovala analizo realizatorke oddaje **Božene Kokot**, ki je od minute do minute popisala potek Utripa, ki je obravnaval štiri teme: koronavirus, vohunjenje za politiki (obisk KNOVS-a na Policiji), sestavljanje nove koalicije, pustovanje. Realizatorka je v odgovoru gledalcu I. E. zapisala:

»Presenečena nad vašo analizo oddaje Utrip (22.02.2020), avtorice Lidije Pak Horvat, bom v nadaljevanju navedla minutaže posameznih sklopov, izjav in off tekstov novinarke, kajti zdi se, ne le da oddaje niste pozorno spremljali, ampak tudi to, da namerno očitata pristranskost tako novinki kot mediju . Da s tem delate krivico vsem nam, ki smo soustvarjali oddajo in Uredništvu IP, bo razvidno iz minutažne analize oddaje«

Varuhinja je dodala pojasnilo in mnenje o oddaji:

»Uvodoma pojasnujem, da je Utrip komentirana avtorska oddaja in da za komentar, ki je subjektivni novinarski žanr, veljajo drugačne zakonitosti kot za nevtralno novinarsko poročanje. O tem sem pisala že večkrat. Oddaja Utrip je po zasnovi komentirani pregled tedna, zato avtorjem ni mogoče oporekati pravice do podajanja mnenj ali od njih zahtevati nevtralno držo. Sestavni del televizijskega komentarja ni samo izrečeno, ampak tudi izbor izjav, posnetkov, njihovo sosledje, glasbena in grafična oprema. Raznovrstnost in pluralnost pogledov javni medij zagotavlja v daljšem časovnem obdobju, z različnimi pristopi in poudarki različnih avtorjev komentirane oddaje Utrip. Svoboda komentiranja je torej zagotovljena, vendar pa tudi pri komentiranju veljajo poklicna pravila, in sicer: mnenja naj bodo podkrepljena

z dejstvi, izbor izjav za vsako tematiko naj bo reprezentativen, uporaba jezikovnih prijemov oz. sredstev naj bo preiščljiva.

Menim, da je bila oddaja Utrip, o kateri ste mi pisali, pripravljena v skladu s temi merili.

Prepričana sem, da o celovitosti in nepristranskosti ni mogoče soditi z matematičnim uravnoteževanjem izjav ali s seštevanjem sekund in s štoparico v roki. Ne glede na to menim, da natančen popis oddaje, ki ga je pripravila realizatorica Utripa Božena Kokot, odlično ilustrira pravilno avtoričino poklicno ravnanje ter dolžno skrb avtorice in drugih sodelujočih pri oddaji, da bi kar najširše zaobjeli vsebine, ki so zaznamovale družbeni utrip v državi v obravnavanem tednu.

Dodajam pa, da lahko povsem razumem, da se gledalci ne moremo strinjati ali poistovetiti z vsem, kar o naši stvarnosti izrekajo drugi – pri čemer imam v mislih predvsem javne osebnosti, ki tudi z izjavami krojijo naš vsakdan.

Iz odzivov, ki jih prejmem, je razvidno, da gledalci velikokrat isto oddajo vidijo in razumejo povsem različno ali radikalno nasprotno, pri tem pa od javnega medija pričakujejo, da bo sledil predvsem (ali samo) njihovim prepričanjem, razumevanjem in vrednotam. Takšno pričakovanje je neupravičeno. Javni medij mora zlasti v kontroverznih zadevah ali ob dogodkih, ki sprožajo nestrinjanja v družbi, poskrbeti, da so slišani različni glasovi. Želela bi si, da bi javni govorci svoja prepričanja, stališča in mnenja izrekli strpno in spoštljivo do drugače mislečih.

O protestu zoper novo koalicijo

Štirje gledalci so se odzvali na poročanje o protestu z naslovom Shod proti koaliciji sovraštva 28. 2.; menili so, da poročanje ni bilo v javnem interesu oz. da je bilo poročilo prikrojeno.

»Protestiram proti takemu poročanju o "protijanševski demonstraciji". S takim poročanjem spodbujate sovraštvo do drugače mislečih. **(M. B)**

»... V poročila ob 9. uri na 1. programu TV se je javil g. Filip Dobranič in pozval vse, da se danes udeležijo demonstracij v Ljubljani. Ali je mnenje tega mladega gospoda res tako pomembno, da moramo njegovo hujskaštvo gledati v jutranjih poročilih? Namesto, da bi kot nacionalna televizija pozdravili kompromis, ki so ga dosegle stranke v dobro vseh nas, presegle delitve, čeprav so si dokaj različne, s svojimi nekaterimi novinarji ravnate ravno obratno. Glede na to, da vsi plačujemo naročnino in jo moramo, želimo, objektivno poročanje. Kakšno je poročanje pa ocenjujemo mi, naročniki in kupci. V trgovini imaš pravico kupiti kar ti je všeč, naročnino moraš pa plačati, če ti je to všeč ali ne. **(M. G.)**

»Sprašujem, zakaj na RTV o shodu ni bilo gledalcem in poslušalcem predstavljeno objektivno dejstvo, da so bili na shodu tudi zelo glasni vzkliki "Ubi Janšo" (prevod: Ubij Janšo), saj kot ste zapisali zgoraj, niste pristranski ali navijaški?« **(F. R.)**

Odgovarjala je odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

(o spremljanju protestov) »V demokratični državi novinarji spremljamo proteste, o njih poročamo, politikom v studiu postavljamo relevantna vprašanja in terjamo odgovore. Nismo pristranski, navijaški, aktivistični. Opravljamo svoje delo v skladu z novinarsko etiko.«

(o izjavi F. Dobraniča) »Ko so bili oktobra lani protesti proti vladi Rešimo Slovenijo, ki jih je organizirala SLS, smo pred protestom v TV Dnevniku objavili izjavo organizatorja protesta predsednika SLS Marjana Podobnik. Tudi takrat sem morala odgovarjati vsaj na en odziv gledalca, češ da je to sporno. In nekaj mesecev kasneje spet odgovarjam na očitek, zakaj smo v oddaji objavili izjavo organizatorja protestov. Sta sporni obe izjavi? Je za gledalco sporna le ena, tista, ki smo jo objavili v petek zjutraj? Tole je prepis objavljene izjave Filipa Dobraniča: "Na podlagi tega, da so oni rekli, da oni ne bodo šli v koalicijo z SDS, so dobili določene glasove, pa tudi nekateri strateški volivci so se odločili na podlagi te obljube. Zdaj dve leti kasneje, ko se menja vodstvo stranke, oni to besedo požrejo, je to direktna izdaja vsaj teh 120 tisoč ljudi, če ne vsakega državljanca, ki je takrat šel ali pa tudi ni šel na volitve." To je mnenje organizatorja protestov.«

(o sovražnem govoru na shodu) »Zavezani smo natančnosti, nepristranskosti, odgovornosti, verodostojnosti in neodvisnosti. In spoštljivi komunikaciji.

Na protestnem shodu sta bila dva novinarja TV Slovenija in dva snemalca. Protest, ki se ga je udeležilo nekaj sto ljudi, je sprva potekal pred parlamentom in sedežem SMC-ja, nato so se protestniki odpravili do sedeža Desusa. Množica in novinarji so se razpršili vzdolž celotne Slovenske ulice. Pred sedežem Desusa sta naša novinarja opazila udeleženca, ki je kričal in izrekal žaljivke, a omenjenih groženj takrat ni izrekal. Z omenjenim udeležencem se je nato pogovorila policija. Pozivov k umoru in groženj s smrtjo naše kamere niso posnele, prav tako jih novinarja nista slišala. Če bi jih novinarja slišala ali bi jih naše kamere posnele, bi o njih poročali. Grožnje s smrtjo nikoli ne smemo podcenjevati, ne glede na to, kdo je omenjen v grožnjah. V zadnjih dneh smo številne tarče groženj tudi novinarji.

Po objavi posnetka na družbenih omrežjih s konkretno grožnjo smo včeraj v TV Dnevniku poročali o ovadbah, povezanih s tem protestom. Organizatorji shoda so kazensko ovadili udeleženca protesta, ki je kričal grožnje kot tudi poslanca SDS Zvoneta Černača, ki pa je že pred shodom na družbenem omrežju retvital poziv k nasilju nad protestniki. O grožnjah in o sovražnem govoru pripravljamo tudi temo v nocojšnjih Odmevih (2.3. op. a.) Gost bo varuh človekovih pravic Peter Svetina«

O javnih pismih in o tem, kdo lahko nastopa

Več odzivov je bilo povezanih s poročanjem o javnih pismih in izjavah vidnih posameznikov glede oblikovanja nove vladne koalicije (pismo 22 intelektualcev v podporo koaliciji, izjava 75

akademikov proti koaliciji z SDS, izjava Slovenske škofovske konference, apel Alternativne akademije). Ob vsaki objavi so spraševali, ali bo predstavljena tudi druga stran, nekateri so tudi sporočali, kdo ne bi smel nastopati na javni televiziji. Nekaj primerov:

»Nezaslišano je, da je oddaja Odmevi pred dnevi gostila podpisnika apela za Janševo koalicijo, čez nekaj dni pa v studiu Odmevov ni bilo nikogar, ki bi predstavil 75 podpisnikov - intelektualcev, ki opozarjajo na skrajnost J.J.« **(A. Z.)**

»Zanima me, zakaj se ene "vidne" posameznike omenja in objavlja (pismo 22 zagovornikov koalicije), druge, kot je alternativna akademija (Recimo glasni "NE" skrajni desnici v Sloveniji), pa se kar ignorira. Se vam zdi to prav? Že zaradi "uravnoveženosti" po mojem mnenju to ni v redu.« **(P. J.)**

Menim, da abotnosti, ki jih je na TV SLO v včerajšnjih odmevih izrekel R.Rizman ne sodijo na nacionalno TV. (...) Očitno in na žalost na TV SLO pozabljate, da smo dejanski naročniki VSI državljani Slovenije, ki plačujemo naročnino. **(I. P.)**

Na ODMEVIH dne 17.2. je imel po mojem trdnem prepričanju dr.Rizman ne samo navijaški, temveč do 1/4 volilnega telesa ŽALJIV nastop z navajanjem neresničnih ali vsaj nepreverjenih in nedokazanih dejstev brez argumentov. Mislim, da nac.RTV ne bi smela dovoliti žaljenja najmanj 1/4 volilnega telesa brez možnosti nasprotne stranke, da se na žaljive očitke brani. **(I. S.)**

Odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**:

"Ddr. Rizman je v Odmevih, 18. 2. predstavil stališča podpisnikov javnega pisma Obvarujmo občutljivo slovensko demokracijo pred avtoritarno oblastjo. Štiri dni prej, 14. 2. smo v Odmevih gostili dva podpisnika pisma, s katerim je skupina 22 podpisnikov pozvala k oblikovanju nove vlade. Obe javni pismi smo torej vsebinsko predstavili in v dneh, ki so sledili, poročali tudi o odzivih na pismi."

Iz **varuhinjinega** odgovora:

»Posebej me skrbi, ko gledalci, poslušalci in bralci RTV vsebin sporočajo, kdo ne bi smel govoriti in nastopati v programih RTV Slovenija. Pojasnujem, da v javnem mediju ni prepovedanih gostov. Uredniki imajo vse pristojnosti, da avtonomno izbirajo sogovornike, v skladu s fokusom in kontekstom razprave oz. glede na vsebino, tematiko, zasnovo in žanr posameznih novinarskih obravnav. To je lastnost javnih medijev, ki se večinsko financirajo iz javnega prispevka. Seveda ne govorimo o naročnini, kot napačno navajate, saj z RTV prispevkom ne plačujete naročnine za gledanje ali poslušanje posameznih oddaj, ampak prispevate za delovanje celotnega javnega medijskega servisa, ki je veliko več od televizije, in edini zagotavlja bogato radijsko, televizijsko in spletno programsko ponudbo v slovenskem jeziku.«

Varuhinja je odgovorila tudi na vprašanje, zakaj ni bil objavljen apel Alternativne akademije:

»Preden sem to vprašanje zastavila uredništvu, sem se o izjavi in podpisnikih informirala na povezavi, ki ste mi jo poslali oz. na spletni strani Alternativne akademije. Na tej strani sem zaman iskala, kdo so podpisniki te izjave, prav tako na strani niso objavljeni niti elementarni podatki o Alternativni akademiji, denimo, kdo so njeni člani ali predsednik. Šele vpogled v register pravnih subjektov Ajpesa in register društev Ministrstva za notranje zadeve mi je razkril, da je ustanovitelj tega društva Darko Štrajn. Še danes ne vem, kdo so člani tega društva in kdo podpisniki izjave.

Menim, da javni medij ni dolžan objavljati sleherne informacije o sleherni spletni objavi, ki se pojavi v internetnem vesolju, še zlasti, če na strani tistih, ki objavijo, očitno ni interesa, da bi bila javnost seznanjena z njihovim delovanjem, izjavami ali drugimi objavami. V kroženju informacij sodeluje več strani, kar velja tudi za medijsko obravnavo. Menim, da uredništvu ni mogoče očitati spregleda ali različne obravnave.«

V zvezi s poročanjem o pismu 75 akademikov proti koaliranju z SDS v TV-Dnevniku 17. 2. je vodstvu RTV Slovenija in varuhinji pisal tudi član Programskega sveta **Janez Juhant**.

»Protestiram proti neosnovanemu sovražnemu govoru dr. Rudija Rizmana v nastopu v Dnevniku RTV 17. 2. 2017, ki je žalitev vodja SDS in vseh, ki volijo SDS ter drugih demokratičnih državljanov. Nesprejemljivo je, da nacionalna RTV širi sovražni govor. Zahtevam ustrezno ukrepanje odgovornih za preprečevanje sovražnega govora.«

Generalni direktor RTV Slovenija **Igor Kadunc** je odgovoril:

»Dne 18. 2. 2020 ste na Varuha in meni v vednost naslovili e-sporočilo s protestom, ker naj bi bili po vašem mnenju odgovori dr. Rudija Rizmana v TV Dnevniku 17. 2. 2017 (verjetno 2020) primer »neosnovanega sovražnega govora«. Prepričan sem, da vam bo Varuhinja posredovala svoj odgovor. Prispevek smo si s sodelavci pozorno ogledali so si pozorno ogledali moji sodelavci pa tudi sam, vendar v njem nismo niti jaz niti moji sodelavci zaznali elementov, ki bi jih lahko označili kot »sovražni govor«, kot je opredeljen v naših Poklicnih merilih in etičnih načelih, niti kot je opredeljeno v 297. členu kazenskega zakonika RS. V njegovih odgovorih tudi nismo zaznali, da bi žalil vodjo stranke SDS in vse, ki to stranko volijo, niti ne žali drugih državljanov.

V kolikor se z mojim argumentom ne strinjate, vas prosim, da pojasnite, kje konkretno ste zaznali sovražni govor.«

Programski svetnik je v odgovor poslal daljši tekst za časopisno objavo ter odgovoril:

»Skrbi me, če so srca otrdela do te mere, da ne le ne upoštevajo bontona, pač pa se izgublja občutek za sovražno in celo za resnico.«

(Iz teksta za časopisno objavo): »DEMOS je ob osamosvojitvi uspel združiti različne sile za skupni napor ustanovitve države. A še danes se ne čutimo kot organska celota, da bi se vsi, predvsem pa odgovorni kot sodniki, novinarji, upravni delavci in uradniki, zavzemali za splošni blagor in korist vseh. Razveseljivo, da v teh odločilnih dneh samostojni podjetniki, razumniki, tudi razočarani volivci, ki si želijo urejeno Slovenijo, upravičeno terjajo od strank stabilno politiko in vlado, ki bo spodbujala gospodarstvo in urejevala druga življenjska področja države: zdravstvo, upravo in najbolj akutno in aktualno področje prihodnosti, znosne pogoje za življenje starostnikov. Demokratičnost sicer lahko tolerira tudi peticijo proti tem težnjam. Ni pa sprejemljiv način navijaškega propagandističnega nastopaštva, ki meji že na sovražni govor in ga še bolj zastruje sum pritiskov prek vzvodov legitimne oblasti, ki brez avtoritete pač ni mogoča. Upravičen je torej dvom glede demokratičnosti in akademske intelektualne poštenosti teh zahtev. Žal se je tudi nacionalna RTV spustila pod nivo pravil in dostojnosti, ko je ne le sporočila njihov glas, pač pa v oddaji celo dopustila sovražni govor in žaljenje.«

Varuhinja je v daljšem odgovoru zapisala **MNENJE**, da pritožba ni upravičena:

»Prejela sem vaši pismi, v katerih protestirate, ker je RTV Slovenija javnosti predstavila apel 75 doktorjev znanosti, med njimi 8 rektorjev in več članov SAZU. Menite, da javni medij ne bi smel omogočiti prvopodpisanemu ddr. Rudiju Rizmanu, da javnosti predstavi argumente, s katerimi so poslance dotedanje koalicije pozvali, naj ne gredo v koalicijo pod vodstvom SDS.

Menite tudi, da je prvopodpisani v televizijskem Dnevniku razširjal sovražni govor ter žalil člane in volivce SDS ter druge demokratične državljanke.

Izražate zaskrbljenost zaradi javne razprave, v kateri se ne upošteva bonton in izgublja občutek za resnico.

Pojasnjujem, kot že večkrat doslej, da na RTV Slovenija ne more biti prepovedanih gostov ali tem. Kar je ključno pri vsakokratni objavi, so fokus, kontekst in žanr obravnave ter spoštovanje programskih standardov, poklicnih in etičnih meril. Javni medij je javnosti dolžan čim popolneje posredovati vsebine, ki državljanom omogočajo razumevanje družbenega dogajanja in odgovorno vključevanje v državljansko življenje. Menim, da so uredništva javnega medija ravnala prav, ko so občinstvo seznanjala z različnimi pogledi na politične razmere in možne scenarije po preobratu, ko je odstopil predsednik vlade.

Informativni program TV Slovenija je februarja v osrednjih oddajah predstavil tako argumente skupine 22 intelektualcev, ki so z javnim pismom pozvali k oblikovanju nove vlade, kot argumente 75 intelektualcev, ki so podpisali pismo z naslovom Obvarujmo občutljivo slovensko demokracijo pred avtoritarno oblastjo. V obeh

primerih so bili predstavljeni ključni argumenti podpisnikov, predstavniki obeh skupin intelektualcev so imeli možnost o svojih pogledih spregovoriti v studiu.

Pričakovati, da bo javni medij zamolčal takšna pisma in javne apele, bi bilo neupravičeno. Pričakovati, da bo predstavitev omogočena le eni skupini ali le enem pogledu, bi bilo v nasprotju z načeli demokratičnega in neodvisnega javnega medija, kot so zapisana v Programskih standardih ter Poklicnih merilih in načelih novinarske etike.

Ali je bil v argumentaciji uporabljen sovražni govor? Ddr. Rizman je v prispevku v televizijskem Dnevniku, ki je predmet vaše pritožbe, izrekel naslednji misli:

'Opozarjamo slovensko javnost na nevarnost, da se Slovenija na nek način odpove pravni državi s politiko ki jo zagovarja skrajna stranka. Bojimo se, da prihajajo pravzaprav v veljavo nekatere stvari, ki na nek način zanikajo sam obstoj Evropske unije.'

'Sedaj pa imamo pravzaprav neke natančne podatke o tem, da tuja država financira to stranko in njene podporne institucije, to seveda ogroža suverenost te države, ogroža posledično tudi demokracijo in je sprto pravzaprav z zakoni.'

Menim, da v tem primeru ni mogoče govoriti o spodbujanju sovraštva in nasilja, kot to opredeljujejo zakonodaja (kazenski zakonik) ter medijski etični in programski dokumenti. Ko uporabljamo termin »sovražni govor«, imamo v mislih izražanje mnenj in idej o manjvrednosti ali neenakopravnosti ljudi zaradi njihove narodnostne, rasne, verske ali etnične pripadnosti ter drugih osebnih okoliščin (npr. političnega prepričanja, spolne usmerjenosti, invalidnosti itd.). Ta pojem pa se v javnosti velikokrat uporablja in razlaga tudi bistveno širše ali ožje.

Vprašanju, kaj je sovražni govor in ali je vanj mogoče šteti tudi številne druge oblike nesprejemljive ali neprimerne komunikacije, je bil posvečena panelna razprava Programskega sveta RTV Slovenija jeseni 2018, v kateri so sodelovali ugledni strokovnjaki in poznavalci. V izjemno zanimivi razpravi, ki jo je mogoče pogledati v spletnem arhivu RTV 4D ([povezava](#)), je bilo slišati najrazličnejše razlage, tudi takšne, da je pojem sovražnega govora praktično neobstoječ, vsekakor pa precenjen, predvsem pa subjektivna kategorija, o kateri ne more soditi nihče drug, kakor tisti, ki se počuti napaden z določeno obliko sporočanja. Kot varuhinja sem v razpravi prispevala kratko misel, in sicer, da bi mimo vseh definicij zadostovalo že, če bi v javni razpravi skrbeli za kulturo dialoga in sledili običajnemu bontonu.

V vsakdanji komunikaciji s pritožniki, programski ustvarjalci in strokovno javnostjo zagovarjam strpnost, spoštljivost in odprtost. To je tudi moje vodilo pri opravljanju vloge varuha. Verjamem, da je tudi najostrejšo kritiko mogoče izreči dostojno in brez žaljivk.

Zavedam pa se, da je javna razprava bistveno drugačna, zlasti v sferi politične polemike ter v vsakdanji komunikaciji delujočih na družbenih omrežjih, kjer se zdi, da je dovoljeno vse, in se tudi najuglednejši posamezniki medsebojno obkladajo z mafijo, ljudožerci, udbovci, morilci ... in drugimi zmerljivkami, žaljivimi in škodljivimi besedami. V teh dneh je o takšnem vsakdanu sodobnega človeka govoril tudi papež Frančišek, ko je tudi posvaril pred sodelovanjem v verbalnem nasilju na spletu: »Danes se ljudje žalijo tako, kot da bi si zaželeli dober dan«.

Menim, da ima javni medij veliko odgovornost v posredovanju vrednot, ki prispevajo k strpnosti in pomagajo ustvarjati soglasje o temeljnih vprašanjih slovenske družbe. Vendar pa družbene stvarnosti ne more in ne sme idealizirati ter prikazovati drugačne, kot dejansko je.

V politično pregretem ozračju po odstopu predsednika vlade Marjana Šarca in pred imenovanjem novega mandatarja Janeza Janše so na varuhov naslov prispela številna sporočila, ki so tipična za turbulentne čase: gledalci, poslušalci in bralci RTV-vsebin izražajo neutemeljena pričakovanja, da bo javni medij sledil njihovim lastnim pogledom, mnenjem, stališčem ter političnim, ideološkim, vrednostnim in drugim preferencam. Na tej podlagi javnemu mediju očitajo »levo« ali »desno« pristranskost.

To ni neobičajno, saj se ljudje razlikujemo tudi v medijskih pričakovanjih. Neobičajno pa bi bilo, če bi občinstvo menilo, da je o aktualnem dogajanju v družbi in politiki dovoljeno poročati le enoumno in iz enega zornega kota, to pa je tistega, ki se prekriva s posameznikovimi pogledi. Javni medij takšnim pričakovanjem ne more in ne sme slediti, saj je zavezan pluralnosti.

Ni odveč omeniti, da medijske razmere pri nas v tem pogledu niso nič drugačne kot v drugih državah, kjer so javni mediji prav tako v primežu radikalno različnih pričakovanj publike; na britanski BBC so npr. ob spremljanju brexita letele silovite kritike z obeh strani: da zapostavlja zagovornike odhoda iz EU oz. nasprotnike brexita. Oboje je seveda nemogoče.

Pred dnevi sem v reviji Reporter prebrala zanimivo misel predavatelja psihologije na mariborski Filozofski fakulteti Bojana Musila, ki je o dojemanju medijskih vsebin dejal: »... dojemamo, da imamo vse vedenje, besede voditeljev, novinarjev pa presojamo zelo kritično. In jih sodimo. Sledimo našim predstavam bolj kot samim vsebinam.« Ta misel odraža duha številnih odzivov, ki so v teh dneh prišla na varuhov naslov, tudi ob izjavah intelektualcev o sestavljanju nove koalicije.«

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Tako zanimivo, a tako pozno! Komu je to namenjeno?

Varuhinja je prejela 5 telefonskih klicev, v katerih so gledalci grajali umestitev Spominov in Pričevalcev v pozne nočne ure. V sporedu so iskali ponovitvene termine, a jih niso našli.

Za serijo pogovorov Janeza Lombergerja z Zdenkom Rotarjem v oddaji Spomini so menili, da bi jo morali predvajati ob takšni uri, da bi si jo lahko ogledala najširša publika, tudi mlajša, ki zgodovino slabo pozna.

»Zakaj nas silite, da bedimo do jutra? Me prav zanima, kdo to zmore! Kdo lahko zdrži pred televizorjem štiri ure in oddajo gleda do konca, če se začne ob 11. uri zvečer. Mi, starejši, ki nas to resnično zanima, zagotovo ne. To je nespoštljivo do gledalcev. Poleg tega bi morali takšne oddaje videti tudi mlajši, zato bi morala biti na sporedu ob normalni uri. Ne govorite o zamikih in internetu, tega starejši, ki nas takšne oddaje živo zanimajo, nimamo!« (D. P. po telefonu)

Dve gledalki sta pohvalili predvajanje dokumentarnega portreta Oče naroda 15. 2. 2020, ob smrti Janeza Stanovnika, ogorčeni pa sta bili, ker ni bilo ponovitve.

Gledalka **B. B.** je varuhinji poslala vsebinsko sporočilo s pohvalami, kritikami in tudi s pričakovanji o programski shemi na TV Slovenija, pri čemer si želi, da bi zlasti kulturno-umetniške, izobraževalne in domoznanske vsebine umeščali v zgodnejše ure.

»Želim si torej kakovostnih oddaj o kulturni v najbolj gledanih terminih in ne takrat, ko pozornost premaga spanec. Manj reklam in že gledanih filmov (predvsem poleti!) ter poneumljanja na način, ki je zamen žaljiv. Pred malimi ekrani nismo le gledalci nadaljevank ampak nekoliko bolj zahtevni in zato pričakujemo, da zadovoljite (tudi) naše programske zahteve.«

Odgovor odgovorne urednice Kulturno-umetniškega programa TV Slovenija **Žive Emeršič**:

»Najprej hvala za pohvale, pa tudi kritike, saj nas silijo k razmisleku o našem delu.

Predvjalna shema je stvar dogovorov med posameznimi programi, temelji pa na izsledkih našega programskega kontrolinga, ki skrbno zasleduje navade in pričakovanja gledalcev. Seveda se uredniki kulturnih oddaj zavedamo poslanstva in obveznosti javne RTVS in v tem smislu tudi oblikujemo naše programske vsebine. Za oddaje o kulturi se je izkazalo, da so najbolj sprejete in gledane ob kasnejših večernih urah, kar pa ne pomeni, da ne bomo programske sheme enkrat spremenili in poskusili gledalcem ponuditi recimo oddajo Osmi dan v terminu pred Odmevi. V sedANJI shemi prvega in drugega programa to ni bilo mogoče.

Kar pa zadeva Spomine, je to oddaja drugačnega tipa, vsakič z različno dolžino, ki je ne moremo uvrstiti v prime time med Dnevnik ob 19.00 in Odmeve ob 22.00.

Veliko gledalcev gleda oddaje v časovnem zamiku, zato pozne ure predvajanja niso problematične. Upam, da imate to možnost tudi vi.

V poletni shemi 2019 je že bila vrsta premiernih naslovov, tako filmov kot serij, enako si bomo prizadevali tudi letos. Morate pa razumeti, da nismo edini kupci kvalitetnih igranih vsebin, konkurenca drugih ponudnikov, komercialnih televizij in platform pretočnih vsebin je vsak dan večja.

O reklamah pa smo že večkrat pisali in odgovarjali. So nujno zlo, brez katerega – ob enaki naročnini od leta 2011 - ne moremo programsko preživeti.«

Pohvaljeni: Jezero, Platforma, Sukanje niti...

Varuhinja je v februarju prejela več pohval za vsebine Kulturno-umetniškega programa. Gledalka **B. P.** je čestitala ustvarjalcem dokumentarnega filma Sukanje niti modernih umetnikov, ki je bil predvajan 15. februarja.

Gledalec **G. M.** je pohvalil nadaljevanko Jezero:

»Sicer vam pišem s strani svoje mame, ki je bila strastna fenica serije (tako navdušila jo je, da je nato prebrala celo trilogijo Tadeja Goloba - v zvezi s tem upa, da bosta posneti seriji tudi po ostalih dveh knjigah). Razen dejstva, da nekaterih besed ni razumela, in še to ne zaradi zvočnih težav, pač pa zaradi tega, ker bivamo v Trstu in zatorej nismo vajeni določenih izrazov v uporabi v osrednji Sloveniji, tako da bi rada pohvalila tudi tehniko izvedbe serije.«

Gledalec **P. K.** pa je pohvalil zadnji dve oddaji Platforma, Dotik je nevaren (17. 2.) in Pot do horizonta (6. 1.):

»Mislim, da si obe oddaji zaslužita pohvalo in javno priznanje hiše - za izjemne dosežke - če na TV SLO še kaj takega obstaja.

Obe oddaji sta namreč na izviren način odkrivali zelo pomembno tematiko, ki pa je mimo mainstreamovskega pojmovanja sveta, kulture, posledično tudi umetnosti.

To velja tako za oddajo Pot do horizonta kot za oddajo Dotik je nevaren. Prva predstavlja t.i. "prekmursko" likovno ustvarjalnost, druga pa govori o t.i. "ženskem" pogledu in deležu v umetnosti. Skratka, obe posredujeta nekaj, kar se v teh časih površnosti nemara zdi, da prihaja z roba, in zato je raje kot ne odpravljeno na neke robove zanimanja in pomena.

Gre, v obeh primerih, za tematsko izvirno oddajo, izvrstno posredovano tako vsebinsko kot slikovno-režijsko, sodelujejo zelo dobri, izbrani sogovorniki, za gledalca sta prinesli veliko novega.«

III. RAZVEDRILNI PROGRAM

Ema: Neokusna šala

Gledalka **B. K.** je bila kritična do potegavščine, ki jo je v okviru scenarija izvedel voditelj Eme (22. 2. 2020 na TV SLO1):

»Včeraj smo si z družino in prijatelji ogledali oddajo Ema. Nesreča, ki jo je doživel Klemen Slakonja, nas je vse, še posebej otroke, šokirala.

Po oddaji smo iskali informacije, kaj se je zgodilo in ugotovili, da je bilo to del šova.

Moram reči, da gre za izjemno neokusno šalo, resnično! Če ste na takšen način želeli povečati gledanost, to ni bil pravi način! Mislim tudi, da se ni potrebno norčevati iz zdravja in emocionalno manipulirati z ljudmi, saj smo, kot se je že večkrat izkazalo, Slovenci na to temo občutljivi.

V glavnem, neokusno, neprimerno, nikakor nepristojno za nek resen televizijski program!«

Odgovor **varuhinje**:

»Vaše mnenje sem v anonimizirani obliki posredovala uredništvu Razvedrilnega programa TV Slovenija, saj je pomembno, da ustvarjalci poznajo tudi takšne odzive. Ustvarjalci so sicer želeli vzbuditi presenečenje in čudenje, pri čemer so se navezali tudi na pustno soboto - tudi zato je voditelj menjal "masko", od obliža na arkadi (naslov pesmi je bil Arcade), do poveze. Iz nekaterih odzivov razberem, da jim je šala uspela, povsem pa razumem tudi, da pri delu publike ni delovala.«

Ponovitev starejših oddaj

Gledalec **B. P.** si želi ponovitev nekaterih oddaj starejše produkcije:

»Tokrat moje pisanje ni pritožba ampak želja. Ob gledanju 7 let stare oddaje mi je prišlo na misel, da bi lahko v program uvrstili tudi oddaje iz prejšnjega stoletja, pravzaprav od samega začetka oddajanja vaše televizije. predvidevam, da še imate v arhivu oddaje kot so Košnikova gostilna, 10 zadetkov, Zapravljivček in tako naprej. Lahko bi jih dali v nedeljski termin po Jokerju ali pa v nedeljo zvečer po kriminalki.«

Odgovor odgovornega urednika Razvedrilnega programa TV Slovenija **Vanje Vardjana**:

»V Razvedrilnem programu smo imeli pred kratkim pogovore prav o tem, ali in katere razvedrilne oddaje ponavljati v poletnih terminih, med njimi tudi oddaje, ki jih omenja gledalec. Ker so se razmere pri zagotavljanju pravic za predvajanje oddaj starejšega datuma zelo zapletle, smo pristopili k reševanju tega problema. Žal, za zdaj, pri tem nismo prišli daleč.«

IV. ŠPORTNI PROGRAM

Napake pri komentiranju hokeja

Gledalec **Ž. V.** se je pritožil nad komentiranjem hokejske tekme med Slovenijo in Hrvaško 7. februarja:

»Moja tezava je, da rabim ob gledanju hokejske tekme Slovenija:Hrvaška poslušati vašega komentatorja. Celotekmo govori, da igramo svetovno prvenstvo (čeprav so kvalifikacije za OI), imen igralcev zgleda ne pozna (Matija Pintarič in ne Mitja, Rok

Tičar in ne Klemen Tičar), govori o tekmah reprezentance in pravi, da smo vedno do sedaj premagali Jesenice??? Itd...«

Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel**:

»Sprejemam gledalčevo kritiko. O tem sem se z reporterjem že pogovoril. Analizirala sva reportersko delo na tej tekmi. Hokej je najhitrejša igra na svetu in zahteva popolno koncentracijo reporterja, včasih zna biti naporno in zato se pojavijo tovrstne napake za katere se gledalcu opravičujem.«

V. PROGRAM PLUS

Dobro jutro: prevod javljanja iz hrvaškega studia?

Trije gledalci so bili kritični, ker so v praznični oddaji Dobro jutro, ob 18-letnici njenega predvajanja, uporabili hrvaščino, za prevod pa ni bilo poskrbljeno.

»Zgražam se nad neuravnoteženostjo v oddaji Dobro jutro, ker iz studia v Ljubljani vodijo pogovor s studiom na Hrvaškem brez prevajanja tega pogovora za razliko do pogovora z Nizozemsko in pogovora z Avstrijo ko so bili podnapisi v slovenščini, v isti oddaji.« (F. R.)

»Sem redna gledalka oddaje Dobro jutro in mi je v večini primerih všeč. Predvsem ne zamudim petka, ko je voditeljica Mojca Mavec. Sem pa razočarana nad današnjo rojstno dnevno oddajo, ki je bila zelo osladna. Še najbolj moteče pa je to, da se s hrvaškimi kolegi ne morete pogovarjati v materinem jeziku. Če pa ne razumejo, se naj voditelji pogovarjajo v angleškem jeziku, kot z drugimi. (L. T.)

Pojasnilo urednice oddaje Dobro jutro **Daše Lamut Prosen**:

»Oddaja Dobro jutro je 4. 2. 2020 praznovala 18 let. Prav zato smo na ta dan v oddaji predvajali nekaj čestitk televizijskih kolegov iz drugih držav (ki so bile vnaprej posnete in tudi prevedene), pogovor s hrvaško jutranjo oddajo pa smo želeli narediti v živo. Šlo je za dogovor, da se oddaja »Dobro jutro« na TV Slovenija v živo vklopi v oddajo »Dobro jutro, Hrvatska« na HRT in obratno, kar je bila svojevrstna novost. Ob tem naj omenimo še, da smo za javljanje v živo pisali tudi nekaterim drugim nacionalnim televizijam, vendar so pozitiven odgovor podali samo hrvaški kolegi.

Imeli smo dobre namene, pri sami izvedbi javljanja v živo pa se nam je kljub številnim vajam zataknilo. Tudi gledalci so verjetno opazili, da pogovor ne poteka tako, kot bi moral, voditelji so se med seboj zelo slabo slišali (kriv naj bi bil odmev zaradi plazme v hrvaškem studiu), poleg tega pa so se hrvaški kolegi (očitno zaradi časovne stiske) vklopili k nam predčasno. Vse je bilo drugače načrtovano, res pa je, da obe omenjeni oddaji potekata v živo. Zaradi vseh teh težav pogovora v tistem trenutku žal nismo povzeli, zavedamo se, da smo storili veliko napako, za kar se gledalcem iskreno opravičujemo.«

Petkova javljanja iz slovenskih krajev

Gledalec **S. L. je** varuhinji poslal daljše razmišljanje o oddaji Dobro jutro in zlasti o petkovi terenski rubriki:

»Ker sem upokojen, prav tako tudi žena, pogosto spremljava oddajo Dobro jutro, ki je zaradi raznolike vsebine zanimiva in skoraj vedno kakšna od izbranih tem pritegne pozornost. Vsi sodelujoči se v glavnem trudijo zadovoljiti različne okuse gledalcev in verjamem, da se med nami vedno najde tudi kakšen, opravičeni ali tudi ne, kritik. Okusi so pač različni. Zato naj bo moja kritika sprejeta predvsem kot dobronamerna.

Danes je petek in v tem dnevu je običajno tudi predstavitev značilnosti posameznih krajev Slovenije. V ekipi, ki predstavlja omenjene vsebine je tudi gospa, zadolžena (naj bi bila) predvsem za strokovne opise pripravljenih jedi, ker je strokovnjakinja na tem področju. Žal pa se vedno pogosteje dogaja, da omenjena gospa skuša tudi v povezovanju, skratka nekakšnemu vodenju. No, in ravno v zvezi s temi njenimi aktivnostmi imam negativno mnenje, kajti njene sposobnosti na tem področju, torej povezovanju, ne dosegajo niti minimuma. Predlagam, da naj splošni del opravlja za to usposobljen(a) voditelj(ica), samo strokovni del pa gospa Merljak.

Toliko na kratko. Še enkrat ponavljam, da se zavedam, kako so okusi gledalcev raznoliki in zagotovo jih je veliko tudi takih, ki jih ta način pritegne. To moje mnenje je izraženo predvsem dobronamerno, z željo, da bo trud vseh Vas, ki nas želite s svojim programom razvedriti, uspešnejši.«

Daša Lamut Prosen, urednica oddaje Dobro jutro:

»Zahvaljujemo se za dobronamerno in vljudno izraženo kritiko gledalca, pri čemer bi si želeli, da spoštovani gledalec mnenje tudi konkretizira: kaj so torej tiste večine, pri katerih sodelavka na terenu » ne dosega niti minimuma«? Marija Merljak namreč kot predavateljica pogosto javno nastopa na različnih javnih dogodkih.

Z oddajo Dobro jutro sodeluje že vrsto let. Je ena od najbolj entuziastičnih sodelavk, ki se zelo trudi in vsebine skrbno pripravlja iz tedna v teden. Ni le svetovalka za prehrano, ampak pri rubriki sodeluje tudi organizacijsko, prav tako sodeluje pri oblikovanju scenarija za petkove lokalne vsebine v oddaji Dobro jutro. Podatki o gledanosti kažejo, da jo gledalci v večini ob petkovih jutrih dobro sprejemajo, saj so praviloma najboljše gledana. Glede na to, da našo oddajo spremlja tudi starejša populacija, bi bila gospa Merljak morda lahko komu tudi vzor. Pri več kot sedemdesetih letih je polna elana, entuziazma, energije, dobre volje, radovedna, jasnih misli in kot taka unikum v slovenskem medijskem prostoru.

Vsekakor se bomo o gledalčevih pripombah in tudi pomislekih varuhinje z omenjeno sodelavko pogovorili.«

VI. SPLOŠNO

Zakaj TV ne objavlja takšnih novic?

Varuhinja večkrat prejme sporočila, ki vsebujejo povezave na različne spletne platforme (Youtube, Twitter, FB, spletni časopisi in portali), pošiljatelji pa sprašujejo, zakaj vsebine, kot so jo videli na teh platformah, ne objavi javni medij. Izražajo mnjenja, da gre za namerno prikrievanje pomembnih informacij – o zdravju, novih tehnologijah, politiki, zgodovini itd. Varuhinja v odgovorih opozori na nujnost kritičnega spremljanja medijskih vsebin in razločevanje informacij od lažnih novic.

Gledalka **D. M.** je opozorila na starejši črno-bel videoposnetek, ki ga je opazila na spletu, v katerem angleški govorec pripoveduje o povojnih pobojih na Pliberku:

»Zelo me zanima, zakaj teh stvari ne objavljate na javni TV, da bi si ljudje ustvarili pravo sliko o ljudeh, ki so na politični sceni že 80 let. Človekova pravica je vedeti, kaj se je točno zgodilo, da si lahko ustvari sam svojo sliko o stvareh in ljudeh in nihče ne more nanj vplivati. Verjamem, da se strinjate z menoj. Upam, da se bo to zgodilo in boste direktorju oz. vodilnim predlagali, da to storijo. Zahvaljujem za odgovor in informacijo, kdaj bo to na programu.«

Iz **varuhinjinega** odgovora:

»Kot veste, objav v zasebnih medijih ne morem komentirati. Če imate v mislih kakšno konkretno novico, mi to prosim sporočite.

Razumljivo je, da lahko javni medij objavi le preverjene informacije iz verodostojnih virov, in ne morda neidentificiranih vsebin, zapisov ali posnetkov, ki jih po svetovnih družbenih omrežjih širijo nepodpisani troli in imajo lastnosti lažnih novic, saj ni mogoče ugotoviti, ne kdo ne kdaj ne kako jih je ustvaril.

Če je vaše vprašanje splošno in predlagate, da javni medij objavlja vsebine iz polpretekle zgodovine, pa lahko le na splošno odgovorim, da sem si na TV Sloveniji ogledala že veliko tovrstnih vsebin, od dokumentarnih do pogovornih. V zadnjih tednih prejemam veliko odzivov na oddajo Spomini, v kateri je Zdenko Rotar podrobno govoril tako o predvojnem kot medvojnem in povojnem dogajanju, oddajo pa je avtor Janez Lombergar opremil z bogatim dokumentarnim gradivom. Tudi v spletnem arhivu RTV 4D so dostopne številne tovrstne vsebine, prav pred kratkim sem si zopet pogledala pogovor z britanskim zgodovinarjem grofom Nikolajem Tolstojem, ki je med prvimi raziskal pliberško tragedijo. Poleg prej omenjenih Spominov na TV Sloveniji nastajajo tudi oddaje Pričevalci avtorja Jožeta Možine. Lani poleti je bila ponovljena celotna dokumentarna serija Dnevnik nekega naroda. Kot je

bilo pred kratkim povedano na seji Programskega sveta RTV Slovenija, je v nastajanju nov dokumentarni film o najbolj travmatičnih obdobjih slovenske zgodovine.

Menim, da bi bilo neupravičeno trditi, da javna TV pomembnim domoznanskim temam ne posveča pozornosti.«

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

Narobe izbrana gosta v Studiu ob 17ih?

Poslušalka **N. Ž.** je pisala, da je zelo razočarana nad izbiro gostov v Studiu ob 17ih, k je bila 26. februarja posvečena sestavljanju nove vladne koalicije:

»Zelo sem razočarana nad danšnjim studiom ob 17.00. Oba povabljeni gosta sta goreca podpornika neoliberalnih vrednot in zagovornika Janse in sds. Bilo bi vsekakor pričakovano, da bi bilo gosti bolj nevtralni, oziroma da bi stalisca pojasnjevali z argumenti.«

Odgovor sta pripravila odgovorni urednik Prvega **Danijel Poslek** in urednica Studia ob 17h **Erika Štular**:

»V oddaji smo gostili predstavnika gospodarskega združenja, ki ni vezano na nobeno politično stranko, in političnega analitika, sodelovalo pa je tudi pet naših komentatorjev z različnih področij. Kritično so ocenili razmerja, ozadje nastajanja in vsebino koalicijske pogodbe, v vprašanih voditelja se nismo izogibali najtežjim vprašanjem. Tudi gosta potez in predlogov nikakor nista predstavljala enoznačno, zgolj pozitivno, ali navijaško. Zato zavračamo očitek, da je bila oddaja neuravnotežena ali neargumentirana.«

Varuhinja je v odgovoru še zapisala:

»Dodajam, da sem oddajo poslušala in se s pojasnilom urednikov strinjam. Oddaja ni bila zasnovana kot ostra polemika, v kateri bi se kresali argumenti ZA in PROTI glede nastajajoče vladne koalicije, ampak kot pregledna analiza okoliščin nastajanja te koalicije, izzivov, ki čakajo novo vlado, če bo imenovana, in možnih scenarijev novega koalicijskega delovanja. V tej analizi so poleg urednika notranjepolitičnega uredništva Prvega programa Radia Slovenija Aleša Kocjana sodelovali še urednik zunanjepolitičnega uredništva Matjaž Trošt ter specializirani novinarji Maja Derčar, Alenka Terlep in Robert Škerjanc. Analitik Martin Nahtigal in izvršni direktor Kluba slovenskih podjetnikov Goran Novković sta dodala svoje poglede in komentarje.

Poudarjam, da nepristranskosti ni mogoče enačiti z nevtralnostjo in da se uravnoteženosti ne zagotavlja z matematičnim uravnavanjem različnih mnenj. S

studijsko zasedbo, potekom in vsebino oddaje je uredništvo zagotovilo celovito obravnavo tematike, s širokim razponom mnenj, v skladu s fokusom in kontekstom razprave.«

Poslušalka se z odgovorom ni strinjala:

»Za Martina Nahtigala si poglejte njegove prispevke na portalu Domovina, kjer je jasno, da dela za portal NSI, poudarja desne vrednote, zagovarja NSI, posredno tudi SDS. In tolerira vse neprimerne komentarje polne žalitev, groženj o likvidaciji in ostalih nesmislov, ki so jih polni desni mediji.

Direktor Kluba slovenskih podjetnikov Goran Novković ima tudi lepe evidence svojih proti anti socialnih pogledov, kar je sicer nekje normalno, saj zastopa in deluje v imenu podjetnikov (čeprav podjetniki niso seveda v svojih pogledih enotni). Več si lahko ogledate na spletu, kjer je jasno, da je ta zelo neodvisen gospod reden gost "fake news" televizije, s celotnim sovražnim govorom, ki ga ta medij zliva.

Res ne razumem, zakaj novinar ni izbral nekoga manj opredeljenega.

Dodatno pojasnilo **varuhinje**:

»Pojasnilu težko kaj dodam. Uredniki imajo vse pristojnosti, da avtonomno izbirajo sogovornike, v skladu s fokusom in kontekstom razprave. Pritožniki večkrat zapišejo, da bi morali posameznim govorcem onemogočiti nastop zgolj zato, ker pišejo ali nastopajo v levih oz. levičarskih medijih ali desnih oz. desničarskih medijih – pri tem oznake in pričakovanja zapisujejo v skladu z lastno percepcijo, vrednotami, političnimi preferencami in razumevanjem družbene stvarnosti. To je povsem razumljivo. Vedno pojasnim, da v javnem mediju ne more biti prepovedanih gostov oz. govorcev, o vsakokratni izbiri se odloča glede na vsebino, tematiko, zasnovo in žanr posameznih novinarskih obravnav. Vsekakor pa je prepovedano v eter javnega medija izražati sovražna ali neprimerna sporočila. Tega v oddaji, o kateri ste mi pisali, zagotovo ni bilo. Dodajam še, da razlike v pričakovanjih občinstva ob obravnavah prelomnih, kontroverznih in odmevnih družbenih tem niso posebnost RTV Slovenija, o čemer se prepričamo, če spremljamo polemike o javnih medijskih servisih drugo po svetu, denimo o BBC ob obravnavi brexita.«

Poslušalka z odgovorom ponovno ni bila zadovoljna.

Jutranja shema: pogrešamo poročila s številki 112 in 113, drugič

Tudi v februarju je varuhinja prejela prošnjo za vnovično uvrstitev oglašanj s številki 112 in 113 v jutranjo programsko shemo:

»Lani 1.12.2019, so ukinili javljanje številki 112 in 113. Moram povedati da nas je veliko ki to pogrešamo, oz. nas moti, ker ni več javljan. Danes zjutraj so mi močno dvignili pritisk, ko so poklicali št.112, da so povedali koliko škode je povzročil veter-

očitno se da. Tudi nastopanje v dvojicah po šesti uri je kar nekaj!!!! , to ima že veliko drugih radijskih postaj.« **(M. P.)**

Novo podobo radijskih jutrer na Prvem je pojasnil urednik Prvega, **Danijel Poslek**:

»Drži, da smo s 1.12. spremenili programsko shemo na način, da jutranjih oglašanj s številki 112 in 113 ne objavljamo več. Zgolj navajanje statističnih podatkov smo torej opustili, ker zgolj navajanje številki na leta uveljavljen način prevečkrat ni prinašalo želene dodatne informativne vrednosti. Vsekakor pa poročanje o delu služb za zaščito in reševanje ter policistov umeščamo v druge dele programa, ko je to po uredniški presoji smiselno. Sploh izredni dogodki bodo vedno našli prostor v našem programu in to ne samo v jutranjem pasu, kot je bilo do zdaj. In ob tem bomo skozi različne tematske in informativne prispevke poslušalke in poslušalce tudi v prihodnje opominjali na izjemno pomembno delo, ki ga za našo družbo opravijo tako policisti kot gasilci in drugi akterji služb za zaščito ter reševanje.«

Hardrock glasba zjutraj na Prvem!?

Poslušalka **V. F.** je opozorila na glasbeni program na Prvem, ki po njenem mnenju ni bil primeren za nočno-jutranji časovni pas:

»Pišem vam zaradi po mojem mnenju neprimerne izbora glasbe danes 7.2.2020 ob cca 4.20 uri na Prvem programu radia Slovenija, ko sem se zbudila in na rahlo vklopila radio v upanju, da bi me pomirjajoča glasba zazibala nazaj v spanec, ko se je pa na Prvem programu radia Slovenija vrtel hard rock vse skoraj do 5h zjutraj. Za ta nočni čas se mi taka zvrst glasbe zdi neprimerna.

Upam, da lahko podate mojo pripombo in da se glasbeno uredništvo v prihodnje ne odloča več dajati zelo hrupne glasbe na radio ponoči. Meni namreč radio zelo, zelo veliko pomeni, predvsem iz izobraževalnega in sproščujočega glasbenega vidika. Še posebej mi veliko pomeni Prvi program radia Slovenija, ki ima sicer veliko dobrih izobraževalnih in informativnih oddaj.«

Odgovor **Danijela Posleka**, odgovornega urednika Prvega:

»Preveril sem glasbeni izbor za omenjeni termin. Ne morem se strinjati z oceno, da smo vrteli »hard rock« do 5h zjutraj. Res je, da so se med glasbeno ponudbo znašli tudi nekoliko trši ritmi, a je bila ta ponudba zelo raznolika, vključevala je tako domače kot tuje glasbene izvajalce. Tako kot v drugih terminih, tudi v nočnem času izbor glasbe nastaja premišljeno, s ciljem zadovoljiti čim širši glasbeni okus.«

Sama lahko dodam le, da bi bilo nemogoče ustreči vsem poslušalskim okusom. Menim pa, da bi moral premišljen glasbeni izbor upoštevati tudi zakonitosti bioritma. Želela bi si, da bi tudi vaše sporočilo v uredništvu razumeli kot namig, da se vnovič

pogovorijo o tem, kaj so najprimernejše zvrsti za posamezne časovne pasove, seveda ob upoštevanju ciljnih publik.«

II. VAL 202

Komu je naklonjen voditelj Toplovoda?

Poslušalka **M. Š.** je varuhinja poslala sporočilo z mnenjem o oddaji Toplovod:

»Zelo sem bila vesela, ko sem ob poslušanju zadnje oddaje Toplovoda slišala precej pametnih komentarjev poslušalcev. Predvsem mladih o tem, kako vidijo Slovenijo čez deset let. Pogledi, ki pa se niso ujemali s pričakovanji voditelja oddaje, so bili neprimerno prekinjeni ali komentirani z njegove strani. G. Miha ne skriva svoje politične opredeljenosti in se je zdelo kot da novači ljudi za SDS. To vsekakor ni v smislu strokovnega in odgovornega vodenja oddaje.«

Odgovor **Nejca Jemca**, odgovornega urednika Vala 202:

»Poslušalci s svojimi pogledi so s strani voditelja večkrat izzvani z vprašanji in podvprašanji, soočeni z drugačnimi mnenji, občasno tudi voditeljevimi. Ne morem se strinjati, da gre za neprimerno prakso. Prej bi uporabil oznako aktivna debata. Prav zaradi prijemov zvedavega voditelja in pripravljenosti poslušalcev na izmenjavo mnenj teme ne obvisijo nedorečene in nerazdelane, temveč se iz oddaje v oddajo ponujajo izvorni zaključki in redko slišani razmisleki. Očitek o novačenju za določeno stranko pa je zgolj to – neutemeljen in zlonameren očitek.«

Zakaj oddaje Antikviz ni v arhivu?

Poslušalca **Ž. L.** je zanimalo, zakaj v spletnem arhivu ne najde radijske oddaje:

»Zanima me zakaj v arhivu ni posnetkov oddaje Antikviz, ki se ob petkih predvaja na postaji Val202?«

Odgovorni urednik Vala 202 **Nejc Jemec** je pojasnil:

»Vseh vsebin, ki jih lahko slišite v etru Vala 202, ne shranjujemo za nedoločen čas v obliki posamičnih oddaj, ker je vsebin enostavno preveč. Lahko pa radio ves čas poslušate do dve uri nazaj, če bi del vsebin ob poslušanju v živo preslišali ali želeli slišati znova (<https://4d.rtv slo.si/zivo/val202>). Smo pa nekaj podobnih pobud glede Antikviza že prejeli, zato razmišljamo o prevetritvi nabora arhiviranih oddaj.«

III. ARS

Več govorne vsebine, manj glasbe!

Poslušalec **G. M.** je varuhinji poslal pobudo, da bi na tretjem predvajali več govorne vsebine in manj glasbe:

»... kot lahko preberemo na strani RTV Slovenija na Wikipediji znaša glasba nekaj manj kot 7000 ur na skupnih 9000 ur celotnega oddajanja. Kot pa ste večkrat trdili v Svetovalnem servisu, znaša ciljna publika RTV SLO več kot 600.000 gospodinjstev, obenem pa je treba k temu prištevati še gospodinjstva izven slovenskega ozemlja, kot je naše, in se ni mogoče vsem prilagajati. Vsekakor pa iskrene čestitke ob programu Ars, ki za svojo (verjetno) maloštevilno intelektualno publiko ustvarja izredno kakovostne oddaje, cenim pa tudi (ne)posredne prenose iz svetovnih opernih in ostalih gledališč.«

Varuhinja je pobudo posredovala odgovornemu uredniku Arsa Mateju Venierju.

Radijska igra o medvrstniškem nasilju

Poslušalec **J. Z.** je varuhinji poslal mnenje o radijski igri z naslovom Saj bo v redu, ki je bila na sporedu 18. 2. ob 21. uri.

»Radijska igra v tem terminu je spodbujala nasilje med šolarji in dijaki in je za v eter neprimerna. Po drugi strani so pa učitelji ob takih primerih v razredu ali v okviru šole nemočni. Potrebno se je zamisliti. To ni nobena kultura. Primer zadnjega nasilja v pisani sestavi učencev v Velenju pove svoje.«

Odgovor urednice Uredništva igranega programa **Lučke Gruden**:

»Povsem spoštujem poslušalčevo doživljanje radijske igre po besedilu Tarcisie Galbiati Saj bo v redu, čeprav me tudi preseneča. Gre namreč za eno od radijskih iger z aktualno tematiko, ki v nasprotju z medijskimi poročili o nasilju in nesrečah poslušalcu omogočajo vživljanje v stiske vseh vpletenih, se poglobljajo v njihove vzroke in, kar je najpomembnejše, tudi nakazujejo rešitev. Za odgovor na poslušalčev komentar je morda tukaj manj pomembno, da gre za domišljjsko zvrst, upodobljeno v jeziku umetniške radiofonije in da v ozadju ni prav nobenega namigovanja na konkretne živeče osebe, saj gre v primeru nasilja med mladostniki za izkušnjo številnih staršev, učiteljev in otrok samih.«

Varuhinja je v odgovoru dodala še načelno pojasnilo glede žanrskih zakonitosti:

»Tematiko medvrstniškega nasilja se zagotovo drugače obravnava v poročevalskih zvrsteh, v pogovornih ali svetovalnih oddajah, kot pa v igri, kjer se težave resničnega človeka rešujejo v domišljjskem svetu. Dodajam še, da javni medij nima naloge, da svet okoli nas idealizira, ampak da obravnava tudi najbolj žgoče tematike. Kaj so najprimernejši žanri in načini posredovanja občinstvu, pa je stvar vsakokratnega razmisleka in seveda odvisno od zasnove, zornega kota in konteksta obravnave«

Pogovorna oddaja Plečnikovem stadionu

Civilna pobuda za ohranitev Plečnikovega stadiona v izvorni obliki (zanjo Karmen Stariha) se je pritožila nad oddajo Arsov forum o Bežigranskem športnem parku (BŠP) in Plečnikovem

stadionu, ki je bila predvajana 30 januarja na Arsu, še isti dan pa ponovljena v Studiu ob 17h na prvem programu Radia Slovenija.

»Sporna oddaja je tematiko projekta BŠP predstavila večinoma enostransko ter neuravnoteženo v korist investitorja, zaradi česar je poslušalce zavajala v napačna sklepanja in napačno predstavo o projektu ter njegovih morebitnih posledicah. Poleg tega je s prevladujočim enostranskim podajanjem informacij ponovno ustvarjala medijski pritisk na javnost v korist investitorja, ki si že 10 let prizadeva dobiti gradbeno dovoljenje za sporen projekt.

Oddaja je že v osnovi kršila načelo nepristranskosti in uravnoteženosti z izborom sogovornikov, saj je voditeljica za pogovor izbrala 4 govorce, ki so vsi izraziti zagovorniki projekta BŠP, in le enega od nasprotnikov projektu. (...) Ko gre za tako sporen projekt, ki zaradi neskladnosti s predpisi v 8 letih ni mogel dobiti niti pravnomočnega okoljevarstvenega soglasja, in ki so mu ter mu še vedno nasprotujejo številne slovenske in mednarodne arhitekturne, umetnostnozgodovinske ter spomeniške ustanove, ugledni posamezniki, in ki mu je nasprotoval celo državni pravobranilec, bi voditeljica poslušalcem morala zagotoviti celovito predstavitev okoliščin, širino, predstavitev vseh bistvenih dejstev, najširši možen obseg stališč in mnenj o tej temi ter enakovredno in enakomerno predstavitev najširšega možnega izbora stališč o določeni zadevi.«

Odgovorila sta redaktor oddaje v Uredništvu za kulturo in odgovorni urednik programa. Redaktor **Aleksander Čobec** je pojasnil, da so v studio povabili predstavnika ustanov, ki soodločata o prenovi Plečnikovega stadiona (Ministrstvo za kulturo, Zavod za varstvo kulturne dediščine), dva arhitekta in vodjo prenove:

»Resno smo razmišljali ali bi povabili še koga, vendar smo se odločili, da ostanemo pri tem naboru gostov, zaradi omejenega časa oddaje in ker smo želeli slišati nove informacije o načrtovanih posegih v Plečnikov stadion.

Predstavnica civilne pobude za ohranitev Plečnikovega stadiona v izvorni obliki Karmen Stariha in umetnostni zgodovinar, kritik dr. Peter Krečič, ki prav tako nasprotuje projektu Bežigranski športni park, sta sodelovala v enakih oddajah pred tremi leti (Arsov forum 19.6.2016, ki je bil ponovljen v Studio ob 17h 3.11.2016). Takrat sta bila edina gosta, saj ostali niso želeli ali mogli sodelovati. Od takrat se je sicer veliko spremenilo, nekateri argumenti, ki sta jih gospa Stariha in gospod Krečič izrekla, pa bi se najverjetneje znova ponovili, zato smo se odločili, da ju tokrat ne vabimo v oddajo.

V oddaji je ostalo veliko vprašanj neodgovorjenih in bi jih radi zastavili, zato bomo Plečnikov stadion spremljali še naprej. Še posebej pozorno čakamo, ali bo Plečnikov stadion uvrščen v ožji izbor za 7 najbolj ogroženih primerov evropske dediščine v letu 2020 s strani mednarodne organizacije Europa Nostra. Takrat bomo tej temi ponovno obširneje poročali.«

Odgovorni urednik Arsa **Matej Venier** je zapisal:

»Kot je razvidno iz obrazložitve redaktorja oddaje, sta skupaj z avtorico oddaje izbirala goste po korektnem formalnem premisleku. V tem pogledu ni bilo razloga za vnaprejšnjo intervencijo in sume v zvezi s primernostjo oddaje.

Motita spregledano ozadje in izvedba. V oddaji so ne glede na formalni status večinoma nastopili zagovorniki načrtovane prenove stadiona.

Poleg tega oddaja ni bila vodena docela po radiofonskih pravilih; prekinjanje sogovornikov je ob ustrezni vizualni komunikaciji dopustno v tv oddajah, v radijskih pa deluje moteče.

Društva arhitektov tudi ni primerno okvalificirati kot nasprotnika prenove stadiona; gre za strokovno mnenje profesionalno združenja.

Ob priliki (ki se bo spričo dogajanja v zvezi s Plečnikovim stadionom nedvomno pojavila), bomo poskušali pripraviti še eno radijsko soočenje.«

Varuhinja je menila, da sta redaktor in urednik celovito pojasnila zasnovo in namen oddaje, ki tudi po njuni presoji ni odgovorila na vse dileme, zaradi česar bo potrebno širši obseg mnenj občinstvu zagotoviti v nizu oddaj. Dodala je še načelno mnenje in pojasnilo:

»Pri tem posebej poudarjam, da nepristranskosti ali uravnoteženosti ni mogoče ugotavljati s štoparico v roki in da mehanično vključevanje glasov za ali proti še ne zagotavlja celovitosti obravnave. Prav tako bi bilo neupravičeno pričakovati, da bo javni medij prikazal prav vseh možne poglede na neko kontroverzna tematiko, s prepletom toliko različnih interesov. Vendar pa je znotraj posamezne oddaje oz. v nizu oddaj potrebno poskrbeti, da so v razumnem obsegu predstavljeni raznovrstni pogledi, upoštevajoč težo posameznih mnenj in s končnim ciljem: tematiko predstaviti tako, da si občinstvo o njej lahko ustvari svoje mnenje. Iz odgovorov redaktorja in urednika razberem namero nadaljnjega obširnega poročanja ter priprave še eno polemične pogovorne oddaje. Če tega ne bi sama napovedala, bi bila to vsebina varuhovega priporočila. Menim, da občinstvo, vpleteni in zainteresirani upravičeno pričakujete, da bosta takrat studijska zasedba in pogovor zajela širši nabor argumentov.

Dodajam še splošno pojasnilo, da kot varuhinja uredništvom ne morem in ne smem sugerirati, kako naj pripravijo oddaje, kaj šele, kdo naj bo govorec – gre za imanentno uredniško delo, v okviru novinarske avtonomije, pri čemer programski ustvarjalci ne smejo podlegati poskusom vplivanja ali pritiskov. Razumem, da vsak od vpletenih pričakuje, da bo njegov glas slišan enakovredno ali še bolj od ostalih, vendar pa programske odločitve sprejemajo uredništva, ki vsakokrat znova presojujejo in tehtajo najprimernejši fokus, kontekst in žanr obravnave. Pri tem morajo imeti v mislih informativno vrednost, javni interes, programske standarde ter poklicna in etična merila javnega medija.«

MMC

I. NOVINARSKE VSEBINE

Zakaj članki niso podpisani?

Bralec spletnih novic **B. B.** sprašuje, zakaj članki na novičarskem portalu RTV Slovenija (MMC) niso podpisani z avtorjevim polnim imenom. Meni, da je podpis z inicialkami zelo blizu anonimnosti. Kot primer, ko anonimnost ne more biti sprejemljiva, je navedel članek z naslovom Pahorjeva dokončna odločitev glede mandatarja predvidoma v sredo (24. 2. 2020).

»Od javnega zavoda pričakujem polno avtorizacijo posredovanih informacij in interpretacij in ne z inicialkami, kar je enako anonimnosti forumov, ki je prav tako nesprejemljiva za osrednji javni množični medij v službi odgovornega informiranja in izmenjave mnenj in stališč državljanov in državljanek. Avtorizacija pomeni prevzemanje dolžne odgovornosti za vsebino, obliko in kakovost ter tudi izvirnost objavljenih sporočil (besedil), ki naslavlja najširšo javnost državljanov in državljanek te države in s tem sine qua non odgovornosti opravljanja novinarskega in uredniškega dela javnega medija.«

Varuhinja je v odgovoru zapisala **MNENJE** in **PRIPOROČILO**:

»Z vašim mnenjem se strinjam; v zvezi s tem sem v preteklosti prejela že več odzivov, o tem sem napisala mnenje in Uredništvu novih medijev priporočila ustrezno ravnanje. Nekaj podrobnosti si lahko preberete v mojem mesečnem poročilu za september 2019, str. 29 in 30.

Menim, da je vaša pritožba glede konkretnega članka, v katerem sta avtorja podpisana z inicialkami, kot vir pa so navedeni STA, TV Slovenija in MMC, upravičena na dveh ravneh:

1. novica je napisana tako, da bralec ne more razbrati, kdo je vir konkretnih informacij: ali gre za prepis agencijske novice ali televizijske informacije, v katerem delu je citirana STA in v katerem TV SLO, kaj pa je dodatek novinarjev MMC. Menim, da je v primeru poročanj, ki se sklicujejo na neuradne vire, natančnost tem bolj nujna. Zato je tudi pomembno, da bralec ve, kdo je avtor novice, saj ta z imenom in priimkom jamči za verodostojnost informacije (povzetka, kompilacije);

2. naslov novice ne odraža vsebine agencijske novice in televizijskega poročanja: takšne informacije, kot je zapisana v naslovu članka, ni mogoče najti ne v novici STA ne v AV odlomkih, pripetih k članku. V STA piše: »Neuradno so pogovori potencialnih koalicijskih partnerjev tik pred koncem«. To je bilo povedano tudi v televizijskem oglašanju v TV Dnevniku. Gre za bistveno drugačno informacijo od te, ki je zapisana v naslovu. Če pa je vir informacije, zapisane v naslovu, drugačen, bi moralo biti bralcu nedvoumno jasno, kateri vir je to.«

Varuhinja je uredništvu novih medijev vnovič priporočila notranjo razpravo o podpisovanju avtorstva objavljenih vsebin, ter jim prav tako vnovič priporočila dosledno uporabo vseh določil poklicnih kodeksov o navajanju virov in natančnosti.

Z mnenjem in priporočilom je seznanila tudi odgovorno urednico Informativnega programa TV Slovenija Manico J. Ambrožič, ki je po zapleteni notranji ureditvi posredno pristojna tudi za informativne vsebine na portalu www.rtv slo.si.

Predsodki! – intervjuji o osebni izkušnji

Bralec **Ž. P.** je protestiral, ker eden od člankov v rubriki Predsodki po njegovem mnenju ni v vsej celovitosti predstavil tematike islama.

»Razumem vašo potrebo po projektu Predsodki, ne maram pa, da se me pita s propagando in zadnji prispevek o muslimanih je ravno to! Novinarka, naj ima še tako dobre namene, je izkrivljanje dejstev, ki jih vsi tisti, ki smo že potovali in prepotovali muslimanske države takoj prepoznamo. Načrtno je izbrala eno od oseb, ki so morda v grobo drugačnem osebnem položaju od vseh ostalih in prodajajo samo svoj vidik na kulturne razlike, ki nima z dejanskim stanjem nič skupnega. Ta prispevek je ne samo nestrokoven, je tudi neetičen, saj zamegljuje temeljne kulturno-verske težave s katerimi se spopada muslimanski svet..«

Varuhinja je odgovorila:

»Pojasnjujem, da ob vsaki pritožbi preverim fokus, kontekst in žanr konkretne obravnave. Zasnova rubrike Predsodki je zapisana v uvodu rubrike (povezava). K besedi povabljeni predstavniki posameznih skupin predstavljajo svojo plat zgodbe, ne morejo – in to se tudi ne pričakuje – govoriti v imenu skupnosti ali predstaviti pogledov te skupnosti v celoti. Menim, da je članek, ki je bil povod za vaše sporočilo, napisan v skladu s to zasnovo.«

Zakaj ni prevoda iz angleščine?

Bralka **D. V.** je opozorila, da mora javni medij vsebine objavljati v slovenskem jeziku; če je uporabljen tujejezični izvirnik (v video, avdio, grafičnem ali drugačnem zapisu), mora biti opremljen s prevodom.

»V zadnjem času sem opazila, da avtorji člankov v slovenščini dodajajo še besedila v angleščini vzeta iz twitterja. (primer v članku Nori Mike umrl med dokazovanjem, da je zemlja ploščata). Uradni jezik v Sloveniji je slovenščina in Radio Televizija Slovenija je javni zavod, tako da pričakujem, da bodo članki objavljeni na portalu samo v slovenščini.«

Urednica uredništva novih medijev **Kaja Jakopič** je pojasnila, da nekatere članke opremijo z izrezki s Twitterja, ki vsebujejo objave v angleščini. **Varuhinja** je spomnila, da so za takšne

objave dolžni dodati prevod v slovenščino, ne le v konkretni novici, ampak vedno, ko se odločijo za takšno opremo. V novici, na katero je opozorila bralka, so to storili.

Uravnotežite poročanje o cepljenju!, drugič

Predstavniki politične stranke **Za zdravo družbo** Gregor Kos je varuhinjo pozval k vnovični obravnavi pritožbe glede spletnega članka Pravilno cepljenje preprečuje zaplete in smrt z dne 16. 1. 2020 (mesečno poročilo za januar 2020, str. 51):

»V vašem odgovoru ste se izognili bistvu našega pisanja, v katerem dokazujemo, da so varnostne študije o cepivih pomanjkljive, da ni neodvisnega nadzora nad varnostjo cepiv, medtem ko RTV zavaja javnost in poroča, da so cepiva varna.

Odgovorna urednica se v svojem odgovoru osredotoča samo na informacije podane v prispevku, medtem ko smo v prvem pismu poudarili, da je zavajajoča napoved, saj posredno trdi, da so cepiva varna.«

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič**:

»V naših oddajah glede cepljenja sledimo predvsem nasvetom, priporočilom in dognanjem medicinske stroke. O cepljenju v naših oddajah in prispevkih ne govorijo predstavniki farmacevtske industrije, pač pa zdravniki. V številnih naših oddajah nastopajo tudi sogovorniki, ki imajo pomisleke ali slabe izkušnje s cepljenjem. Zavedamo se strahov in dvomov ljudi in jih ne podcenjujemo, a hkrati stroka opozarja tudi na naraščajočo grožnjo vračanja zelo nevarnih nalezljivih bolezni. Uredniki in novinarji smo pri svojem delu neodvisni in v službi javnosti, vsaka oblika pritiska, kaj mora in česa ne sme biti v prispevku, je nevarna in nedopustna.«

Odgovor **varuhinje**:

»Menim, da sem odgovore na vsa vaša vprašanja podala že v prvem odgovoru. Na izrecno vprašanje o uravnoteženosti pri poročanju o varnosti cepiv odgovarjam, da pri obravnavi javnozdravstvenih (strokovnih, znanstvenih itd.) tematik ni dovoljeno matematično izravnati strokovnih argumentov, ki slonijo na dejstvih in dognanjih, ter nasprotnih mnenj, ki slonijo na občutkih, strahovih, nedokazanih trditvah, neprimerljivih podatkih ali podatkih, ki jih je stroka ovrgla. Lažno uravnoteževanje (false equivalence), ko se primerja neprimerljivo, ni združljivo z odgovornim novinarstvom v javnem mediju. Kot sem zapisala že v prvem odgovoru, pa je treba prisluhniti tudi pomislekom in zadržkom ter pri odgovornih iskati odgovore na vprašanja, dvome in strahove. Menim, da mediji RTV Slovenija z vso tenkočutnostjo prisluhnejo tudi tem glasovom ter jih vključujejo v novinarske obravnave.«

Odličen članek o volitvah na Slovaškem

Bralka **B. P.** je pohvalila članek o Slovaški (Slovaška pred volitvami: Kuciak, gorila in poročna torta), objavljen 28. februarja:

»Čestitam za odličen daljši članek o prihajajočih volitvah na Slovaškem in za prisotnost novinarja v Bratislavi. Veliko zanimivih, preglednih in koristnih informacij je v članku in odlično sodelovanje s sogovorniki, poznavalci razmer.«

II. STORITVE

Ko se zaplete z registracijo

Uporabnik **M. R.** je varuhinji pisal zaradi težav pri registraciji uporabniškega imena na portalu www.rtv slo.si:

»Večkrat sem se že poskusil registrirati na spletni strani rtvslo, da bi se lahko pogledal arhiv rtvslo, vendar me registrator ignorira.«

Varuhinja se je o zadevi pogovorila s pristojnimi na MMC, nato pa uporabniku svetovala naj se še enkrat poskusi registrirati, pri tem pa naj bo izjemno pozoren, ali je res pravilno vpisal svoj e-naslov.

»Sistem registracije namreč poteka avtomatično. Če se pri vnosu e-naslava zatipkamo že pri eni črki je sporočilo o registraciji poslano na takšen neobstoječ e-naslov.«

Uporabnik je prejel tudi povezavo na spletno stran RTV o uporabniškem računu ter informacije o telefonskih in drugih kontaktih, kjer mu lahko pomagajo.

Težave pri predvajanju podnapisov preko storitve HbbTV

Uporabnik storitve HbbTV **J. J.** je imel 19. februarja težave pri predvajanju podnapisov pri nadaljevanki V imenu ljudstva:

»Pri sinočnjem (drugem) delu nadaljevanke V imenu ljudstva se prikazuje samo ena vrstica podnapisov (če bi morali biti dve vrstici) ... Želim gledati prek storitve hbb (na spletu je Ok ,...)«

Gledalcu je odgovoril **Luka Zebec**, vodja MMC:

»Drži, kar ste ugotovili; omenjeno se dogaja izključno pri epizodi, ki je bila predvajana 16.2. Napako bodo sodelavci odpravili, takoj ko bo urejeno, vas obvestimo, da boste lahko pogledali serijo.«

Gledalec je bil 26. februarja obveščen, da je bila napaka odpravljena.

RTV SLOVENIJA

I. JEZIKOVNA KULTURA

Rabite ali potrebujete?

Gledalko **I. A.** je zmotila raba glagola rabiti v napovedniku oddaje o socialnih transferjih, ki jo je pripravila skupina Ekstravisor:

»na RTV Slovenija gledamo reklamo za Tarčo, v kateri piše Kdo rabi in kdo dobi. Zagotovo je to napaka. Moralo bi pisati Kdo potrebuje in kdo dobi. Mislim, da bi morali lektorji to popraviti. Ali pa se je slovenščina tao spremenila, odkar sem hodila v šolo !?!!!!«

Varuhinja je gledalki odgovorila:

Za pojasnilo sem prosila neformalno koordinacijo jezikovnih svetovalcev RTV Slovenija. Lektorica **Petra Jordan** je potrdila, da je glagol rabiti v pomenu »potrebovati« pogovoren in da taka raba za vsebine, ki zahtevajo knjižni jezik, ni primerna. Ustrezen naslov bi bil: Kdo potrebuje in kdo dobi? Lektorji so predlagali, da se naslov oddaje ustrezno spremeni. V ekipi Ekstravisorja so se odločili, da bodo pri prvotni odločitvi o naslovu oddaje vztrajali. Vodja raziskovalne skupine **Lidija Hren** je pojasnila, da so namenoma uporabili pogovorno obliko, ker gre za naslov oddaje, ker je po njihovem mnenju taka oblika bližje ljudem in ker je naslov s tem krajši. Poudarila je, da Slovar slovenskega knjižnega jezika takšno, pogovorno obliko dopušča:

[rabíti](#) in rábiti -im nedov. (ī á)

4. pog. [potrebovati](#): za gradnjo hiše bi rabil še veliko cementa; da bi delo opravila, rabi čas in prostor; za to pecivo rabite moko, sladkor in maslo / otroci rabijo vitaminsko hrano; te rože rabijo veliko vode / za v šolo rabi novo obleko / kadar ga rabi, ga pokliče / tovarna rabi nove delavce

Dodajam splošno pojasnilo, da si kot varuhinja prizadevam, da bi RTV ohranila položaj stebra slovenskega zbornega jezika. Menim, da vnašanje pogovornih in slengovskih elementov v poimenovanje oddaj ne prispeva k temu poslanstvu. Na to sem že večkrat opozorila, med drugim tudi ob neustreznem poimenovanju satirične oddaje Kaj dogaja.«

Jezikovna kultura gostov

Varuhinja je prejela sporočilo gledalca **F. P.** o nastopajočih gostih na TV Slovenija:

»Že dolgo poslušam nekatere nastopajoče na TV SLO oz. na vseh slovenskih TV kanalih in se čudim, kako velika večina ne zna slovenščine in to celo ljudje z akademskimi nazivi. K temu pisanju me je vzpodbudil gost v nocojšnjih "Odmevih", ki

je vztrajno ponavljal "nadzor" s poudarkom na prvem zlogu - torej na a-ju namesto na drugem zlogu, to je na o-ju. To pa je le ena iz množice cvetk, ki jih poslušam iz dneva v dan.«

Odgovor **varuhinje**:

»Tudi programske ustvarjalce in poklicne govorce na RTV Slovenija velikokrat preseneti, ko se srečajo s sogovorniki, za katere bi pričakovali, a z zborna slovenščino nimajo težav, a se izkaže, da ni tako. Razumem, da je naglaševanje lahko moteče, verjetno pa se strinjamo, da je pri izbiri gostov ključno merilo njihova strokovna podkovanost, in da napačen naglas ni okrnil razumljivosti povedanega. Kar je po vsebinski plati najpomembnejše.«

II. OGLAŠEVANJE

Oglasi med športnimi prenosi

Gledalec **J. Z.** je opozoril na oglasne prekinitve v okviru športnih prenosov:

»Nedelja 16.2.2020, drugi brezvezni program: konec skokov na Kulmu, sledi biatlon. Seveda na Eurosportu. Oni začnejo ob prvi tekmovalki Roeiselandovi 12.57, hisni junaki pa ob 13.02, ko je gospodica ze na 1,7 kilometru. Ves ta čas vrtijo reklame, bruhamo na reklame.

No in to se ni dovolj. Komaj hisni narekovelec zajame sapo, ze smo ob 13.06 spet pri reklamah. Sedaj ne vem zakaj sploh prenasajo biatlon saj bi bilo lažje ce bi vsakih pet minut napovedovalec zdrdral vrstni red tistega trenutka in zopet reklame. Ko pridejo pa v cilj pa kratek rez na zmagovalko in "via a la casa".«

Odgovor direktorice TV Slovenija **Natalije Gorščak**:

»Najprej - samo dobra tretjina RTV-prispevka pride na TV Slovenija, vse ostalo gre za ostale dejavnosti, ki jih mora ponujati javni servis. S temi sredstvi, žal, ne moremo pokriti vseh tistih delov našega programa, ki nam prinašajo veliko gledalcev, in to je šport. Opravičujemo se za res tesno razporejen oglase, v nadaljevanju pa pojasnujemo, zakaj je do tega prišlo.

TV program načrtujemo glede na načrtovane dolžine prenosov in glede na uradni scenarij posameznega prenosa. V nedeljo se je tekma v Kulmu nekoliko zavlekla, saj je vodstvo tri skakalce pred koncem tekmovanje prekinilo zaradi premočnega vetra in čakalo, ali se bo umirilo, na koncu pa tekmo odpovedalo. Od trenutka, ko se je na zaslonu uradno pokazalo obvestilo, da je tekma končana, je reporter porabil samo še 55 sekund da se je poslovil. Na oglase smo preklopili ob 12.59.00. Blok je predviden v naprej in na dolžino nimamo vpliva. Na biatlon smo se vključili 13:04 (mimogrede prva tekmovalka je startala 13:00 in ne 12:57). Naslednji blok je res bil že 13:08 - je tudi v naprej določen glede na dinamiko tekme se pri biatlonu uvršajo oglasi potem,

ko najboljši zapustijo strelišče. Zaradi "zamude" prvega bloka sta bila res blizu, vendar bi, če bi bila na sporedu kasneje, lahko zamudili katero od tekmovalk. Kljub vsemu smo že ob analizi prenosa v ponedeljek delo ob prihodnjih prenosih, ko bo ravno tako zelo težko umeščati oglase, delo zastavili drugače in bomo oglase skušali kar najbolje razporediti. Brez finančnih sredstev, ki jih pridobimo iz oglasov pa, žal, ne bi mogli kupiti vseh pravic za športne prenose, katerih cene so se v zadnjih desetih letih vsaj potrojile, v nogometu in košarki pa so dobesedno šle v nebo.«

III. TEHNIČNE ZADEVE

Tednik: neprijetno križanje glasbe in govora

Gledalec **A. M.** je na varuhinjo naslovil opozorilo glede neprijetnega križanja glasbe in govora v Tedniku 3. 2. 2020:

»Včeraj med oddajo tednik je bila v prispevku o venezuelskih Slovencih premočna glasba v ozadju. Zanimivo je bilo to, da je takrat ko so bili podnapisi glasba utihnila. Star sem 72 let in zato malo slabše slišim, vendar sem vse ostale prispevke brez težav spremljal. Napisal sem vam, čeprav vem da bo v prihodnje isto.«

Odgovor je pripravil **Jože Knez**, vodja televizijske enote produkcija:

»Zvok je zelo subjektivna stvar in je odvisna od veliko faktorjev, ki vplivajo na dobro slišnost oz. razumljivost. Z vodjo postprodukcije sva poslušala vse prispevke v oddaji Tednik in moram potrditi mnenje gledalca, da je zvok pri omenjenem prispevku previsok v primerjavi z govorom. Za osebe, ki nimajo 100% slišnosti, je to lahko problem. Za omenjeno težavo se iskreno opravičujem.«

Gledalec se je za odgovor zahvalil, ustvarjalcem pa zaželel čim manj takšnih in podobnih spodrseljajev.

Premajhne črke na pasicah

Gledalec **B. V.** je opozoril na premajhne in težko berljive zapise na grafikah nekaterih TV oddaj. Kot primer je navedel podpise govorcev v oddaji Tarča.

»Gre za problem objavljanja govornikov na TV ekranu, in sicer sta prisotni dve pomanjkljivosti:

- ime in priimek sta ponavadi izpisana z dovolj velikimi črkami, pri objavi funkcije pa se neskončno "špara" - ne vem zakaj....kot, da bi se nekdo sramoval ali kot, da bi hoteli nekaj prikrivati;
- druga težava pri tej isti zadevi pa je ta, da se objava govorca pojavi le za nekaj sekund in že izgine.

To se dogaja na vseh področjih: dnevne informativne oddaje, razne diskusije (npr. včeraj, 27.2. v oddaji Tarča), pa nenazadnje tudi pri objavah slovenskih posebnosti (mlyn na Muri, Vinarium, najstarejše kolo,...).

Velikost črk teh objav naj ne bi bila manjša od črk podnapisov pri tekstovnem prevodu tuje govorečih. Čas objave pa bi moral biti vsaj enkrat daljši oz. še najbolje bi bilo, če bi bil prisoten ves čas, ko je govorec ali npr. Vinarium na ekranu - ne bi bilo prav nič moteče.«

Odgovor varuhinje:

»Pojasnjujem, da večkrat prejmem odzive tako glede (ne)razumljivosti povedanega kot zaradi (ne)berljivosti zapisanega. Pritožniki običajno opozarjajo na podnapise, ki po njihovem mnenju niso dovolj veliki in kontrastni, saj ni črne pasice, pri grafikah pa jih prav tako motijo premajhne črke, neberljivi fonti, izbrana barva podlage in črk oz. kontrast ter način in hitrost prikaza. V večini primerov pristojni opozorila upoštevajo in izpeljejo korekture.

Glede Studia 3 (Tarče, Globusa in Točke preloma) tako konkretne pritožbe, kot je vaša, še nisem prejela, čeravno je celostna podoba stara že tri leta. Ko sem vašo pritožbo (v anonimizirani obliki) poslala odgovorni urednici Informativnega programa TV Slovenija **Manici J. Ambrožič**, je odgovorila: »Spodnja pasica je po mojem mnenju dejansko premajhna in za pomemben del našega gledalstva preprosto nevidna.« Tudi sama delim vaše in uredničino mnenje. Vodjo TV Produkcije **Jožeta Kneza** in vodjo skupine za oblikovanje **Bogdana Zupana** sem prosila za ukrepanje. Gospod Zupan je sporočil, da bodo grafiko (ki sicer ni nastala v okviru njihove skupine) poskusili korigirati.

Napovedujem, da bom pozorno bdela nad obljubo. Ko bo zadeva spremenjena oz. popravljena, vas bom o tem obvestila.«

Pritožnika je razjezilo, ko je prebral, da bodo pristojni grafiko poskusili korigirati. O tem, da je treba ukrepati takoj, je pisal tudi na zasebni službeni naslov vodje TV Produkcija. Kasneje se je za takšno reakcijo opravičil, varuhinja pa ga je pozvala, naj spoštuje kulturo dialoga.

Težave v programih zaradi okvare strežnikov

Zaradi okvare strežnikov na RTV so bile 7. in 8. februarja težave pri notranjem komuniciranju po e-pošti in tudi pri komuniciranju zaposlenih na RTV Slovenija z zunanjo javnostjo, sodelavci in partnerji. Nastalo je tudi nekaj programskih težav, na katere so opozorili gledalci in poslušalci.

Poslušalka **N. K.** je naročila glasbeno čestitko za vnukinjo za oddajo Naši poslušalci voščijo in pozdravljajo na Prvem programu Radia Slovenija 9. februarja:

»Čestitka za vnukinjo je bila res prebrana, vendar s popolnoma spremenjenim besedilom in popolnoma drugo glasbo kot sem jo želela. Besedilo je bilo na hitro prebrano za melodijo (Kekčeva pesem), za katero slavljenska sploh ni vedela, da je

namenjena njej. Sledilo je voščilo za neko gospo, ki potemtakem sploh ni bila deležna nobene melodije, neki gospod pa je dobil kar dve skladbi. Vse skupaj je izpadlo zelo smešno, kot bi se nekdo hotel norčevati iz ljudi, ki so jim voščila namenjena. «

Pojasnilo urednice oddaje **Lucije Grm**:

»Zaradi okvare strežnikov smo imeli od petka do nedelje težave pri komuniciranju po elektronski pošti – nikakor je nismo mogli odpreti in prebirati. Zato sem lahko pri voščilu upoštevala vaše prvo naročilo, ki sem ga natisnila, ko sem ga prejela, vseh ostalih pet nisem.

Upoštevala sem torej prvo prispelo besedilo in zato sem voščilo pripela Kekčevo pesem. Žal je zaradi oteženega dela prišlo do zamenjave besedil – tako sem Vaše voščilo – besedilo, prebrala po predvajani pesmi. Besedilo smo morali v uredništvu prirediti v radijsko voščilo – III. oseba.

V soboto pozno popoldan, po končani redakciji oddaje, sem vse, ki so pripisali tel. številko klicala – žal se niso vsi oglasili. «

Varuhinja je dodala pojasnilo o strežniški okvari in nasvet:

»Menim, da je zaradi takšnih primerov smiselno, če se korespondenca opremlja tudi z drugimi (rezervnimi) kontaktnimi podatki, ki so nam lahko v pomoč. Opazila sem, da v pismu, ki ste mi ga poslali, niste zapisali naslova, na katerega bi vam lahko odgovorili. Prav tako v uredničinem odgovoru na vašo pritožbo razberem, da niste pripisali telefonske številke, na katero bi vas lahko poklicala. «

Gledalka **P. K.** se je pritožila, ker 9. februarja ni bil predvajan dokumentarec Vivienne Westwood - pankovska aktivistka:

»Glede na to, da ste ga vsak dan reklamirali se mi zdi čudno da ga ni bilo na sporedu. Zanima me zakaj in ali bo na sporedu kmalu? «

Urednica uredništva tujega programa **Neli Vozelj Aberšek**:

»Sprememba je nastala zaradi uvrstitve filma IN MEMORIAM - ob smrti Kirka Douglasa smo v program izjemoma uvrstili film Osamljeni so pogumni z njim v glavni vlogi. Morda zaradi informacijskega mrka oziroma komunikacijskih tehničnih težav v petek, 7.2., ko je sprememba nastala, niso bili vsi pravočasno obveščeni o spremembi.

Nov termin predvajanja dokumentarca o Vivienne Westwood bo znan v kratkem. «

Gledalec **G. G.** je 7. 2. opazil napako v Infokanalu in o tem pisal uredništvu MMC:

»Žal se vam je danes primerilo, da MMC obtičal na novici o Luki Dončiču in ne gre naprej na naslednjo novico. Upam na hitro odpravo napake, hvala. «

Ker ni prejel odgovora iz uredništva in ker napaka ni bila opravljena, se je pritožil varuhinji, ki je pojasnila zaplet:

»V petek zjutraj se je RTV Slovenija zgodil razpad notranjih in zunanjih informacijskih kanalov; več o tem je zapisano v sporočilu za javnost (povezava). To pomeni, da nam je bil onemogočen dostop do e-pošte.

Gledalko **M. Ž.** je zanimalo, zakaj ni bila podnaslovljena oddaja Joker, 8. 2.:

»Ker je to ena od redkih oddaj ki jih res z veseljem gledamo, smo vsi tisti, ki malo slabše slišimo ali imamo slušne aparate prikrajšani za dobro oddajo. V tiskanih programih je sicer označeno da je podnaslovljena, pa ni bilo tako. Zanima me tudi ali tudi naslednje oddaje ne bodo podnaslovljene? (TTX na 771)«

Aida Ljubiankić iz skupine za podnaslavljanje je pojasnila, da zaradi težav s strežnikom nobena oddaja, ki je bila vnaprej pripravljena pred petkom, ni mogla imeti predvajanih podnapisov, saj niso mogli dostopati do arhiva že podnaslovljenih oddaj. Za tekoče oddaje, ki še niso bile narejene, pa so se za ta čas znašli po drugem kanalu, prav tako ni bilo težav s podnaslavljanjem v živo, saj so podnapisi tekli po drugem kanalu.

Varuhinja je gledalki predlagala, naj si oddajo pogleda v spletnem arhivu RTV 4D, če ima to možnost.

IV. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM

Podnaslovljene vsebine TV Slovenija

Varuhinja je februarja prejela več odzivov gledalcev z okvaro sluha, ki so pogrešali podnaslove pri posameznih oddajah. V enem primeru je šlo za težavo, povezano z nedelovanjem strežniškega sistema (več o tem v poglavju o tehničnih zadevah, str. 54).

Gledalka **B. L.** je izrazila željo, da bi bilo podnaslovljenih več oddaj, predvsem informativnih:

»Sem 86% naglušna. Obveščate, da preko teletexta lahko spremljamo n.pr.poročila tv 1 z podnapisi. Z velikim ogorčenjem vam sporočam, da tisto kar nudite lahko mirno opustite. Gre za to, da želi gledalec info v poročilih v celoti in ne samo tisto, kar napove napovedovalec. Gledalca v glavnini zanima komentar gosta (n.pr.včeraj dr.Kovača). Vedno je javljanje gostov med oddajo brez podnapisov. Preseneča me, da institucija kot je TV slov. pri vsej množici zaposlenih nima osebe, pri vsej možni tehniki, ki bi simultano sledila govorcju in pisala podnapise. Verjamem, da je zahtevnih naglušnih gledalcev sorazmerno malo TV pa je poročila dolžna v celoti podnaslavlјati, če se je za to odločila in to objavlja. Upam, da ne bom prejela odgovor, da to ni možno.«

Pojasnilo vodje Službe za dostopnost programov **Mateje Vodeb**:

»Zadnja leta smo precej izboljšali kakovost podnapisov in povečali delež podnaslovljenih oddaj. Žal pa še nimamo sistema, ki bi nam omogočal kakovostno podnaslavljanje v živo. V živo lahko s pomočjo vnaprej pripravljenih tekstov ustvarjalcev programov zagotavljamo le podnapise pri določenih delih v dnevnoinformativnih oddajah. Nekatere države že zagotavljajo zelo kakovostne podnapise v živo s pomočjo nove tehnologije razpoznave govora, ki pa je za slovenski jezik šele v razvoju. V državah, kjer tradicionalno nadsinhronizirajo tujejezične vsebine in jih ne podnaslavlajo, uporabljajo tudi hitro tipkanje. Vendar pri tej tehniki prihaja do časovnega zamika, kar povzroči, da v televizijskih sistemih, kjer se tujejezične vsebine podnapisujejo (kot je to v Sloveniji), pride do prekrivanja podnapisov za prevode tujejezičnih delov oddaj ter podnapisov za gluhe in naglušne in je zato tak način, zlasti pri dnevno informativnih oddajah, zelo slab. Navkljub vsem naštetim težavam nameravamo v kratkem izvesti testiranje živega podnaslavljanja s pomočjo hitrega tipkanja in iskati primerno rešitev. Povezujemo se tudi z razvijalci in strokovnjaki na področju razpoznave govora ter upamo, da bo tehnologija kmalu dosegla nivo, ki bo ustrezal potrebam televizijskega produkcijskega sistema. Trenutno se trudimo, da osebam z okvaro sluha omogočimo ogled kar največjega možnega deleža televizijskih oddaj s pomočjo podnapisov in vsaj ogled ponovitev živih oddaj s podnapisi, do katerih lahko uporabnik dostopa na različnih platformah. Nekateri gledalci rajši gledajo naše programe preko televizijskega sprejemnika, zlasti mlajša populacija pa skoraj izključno uporablja internetne prenose ali video vsebine na zahtevo.«

Varuhinja je gledalki še odgovorila:

»Vašo željo podpiram in si tudi sama želim, da bi Slovenija kot država zmogla takšen skupen pristop, da bi povsod, kjer je to potrebno (upravni postopki, sodišča, mediji, šole itd.) z moderno tehnologijo v živo oz. simultano zapisovali povedano. Če bi takšna rešitev obstajala na državni ravni, bi jo javni medij z veseljem uporabljal. Tako pa rešitve za dostopnost v glavnem razvija sam ali v sodelovanju z raziskovalci ter predvsem na lastno pobudo, kar me – kljub vsem pomanjkljivostim – navdaja s ponosom.«

Gledalka **F. P.** pa se je pritožila zaradi težav s podnapisi pri nekaterih oddajah TV Slovenija:

»Želela sem v prvi vrsti informacijo glede podnaslavljanja sobotne oddaje Na vrtu. Namreč že drugo soboto zapored ni bila podnaslovljena.

Potem gre za novo nadaljevanko v nedeljo zvečer V imenu ljudstva. V vsakem delu se dogaja, da ob premoru in vedno istih reklamah, podnapisi še nekaj časa tečejo naprej. Ko gre film naprej se nekaj trenutkov nič ne dogaja, potem pa na srečo se podnapisi nadaljujejo. Enako se skoraj redno dogaja pri oddaji Ljudje in zemlja.

Danes 24.2. 2020 me je pa ob 13. uri pogrelo pomanjkanje podnapisov, poleg tega, da je bila vsebina Poročil precej aktualna, koronavirus v Italiji in stanje v Sloveniji, so podnapisi viseli gor tudi takrat, ko so bili prevedeni iz tujega jezika in jih tako zakrivali. Bi lepo prosila v imenu gluhih in naglušnih gledalcev, da opozorite tiste, ki so za to zadolženi, da bodo malo bolj pri stvari in pozorni.«

Varuhinja je gledalki poskusila odgovoriti čim bolj konkretno:

»1. Oddaja Na vrtu je redno podnaslovljena, to velja tudi za zadnje februarske oddaje. Oddajo je osebno podnaslavljala vodja oddelka **Aida Ljubijankić**: podnapisi so lepo tekli, težav ni bilo. Pri gledalcu težave morda nastanejo, če hoče oddajo gledati z zamikom za nazaj, saj operaterji te možnosti v glavnem ne podpirajo. Če torej želite oddaje pogledati za nazaj s podnapisi, je najprimernejša pot ogled prek spletnega predvajalnika RTV 4D, kjer so vse oddaje ustrezno opremljene – kar je razvidno tudi iz piktogramov (povezava).

2. Glede oddaj V imenu ljudstva in Ljudje in zemlja pristojni nimajo nobenih podatkov o zamikih v predvajanju ali o zaostajanju podnapisov zaradi oglasov. Morda bi bilo smiselno povedati, preko katerega operaterja spremljate oddaje, saj obstaja možnost, da takšen zamik nastane zunaj sistema RTV, od koder gredo signali (slika, zvok, podnapisi) pravilno v eter. Tudi za omenjeni oddaji velja, da si ju lahko pogledate na spletu, opremljene s podnapisi (povezavi).

3. Dnevnoinformativne oddaje so lahko težava. Pogledala sem si Prvi dnevnik, ki ste ga omenili (24. 2. 2020 ob 13. uri); v to oddajo so bila vključena tudi neposredna oglašanja s terena v živo. Kot veste, TV Slovenija ne premore tehnologije za razpoznavanje govora, ki bi omogočila avtomatičen zapis povedanega. Ta problematika žal močno presega zmožnosti javnega medija. Nedvomno pa je mogoče bistveno popraviti in izboljšati podnaslavljanje tistih vsebin, ki so nastale pred oddajo, torej posameznih prispevkov in izjav. Glede tega sem odgovorno urednico Informativnega programa TV Slovenija **Manico J. Ambrožič** pozvala, naj o tem vnovič govori s programskimi ustvarjalci in jih seznanji s porazno podobo posameznih oddaj z vidika gluhih gledalcev, če novinarji ne zapišejo vsega, kar preberejo, če zapišejo več, kot potem preberejo, če izjave govorcev zapišejo prepovršno ali jih sploh ne zapišejo. Urednica je sporočila, da je o tem zopet govorila z novinarji; z namenom ozaveščanja in opozarjanja so v novinarskem desku, ki je srce nastajanja novičarskih oddaj, odslej na enem televizorju ves čas vklopljeni podnapisi TTX 771, da lahko novinarji kadar koli vidijo, koliko podnapisov gre v eter.«

Tolmačene Tarče ni bilo na sporedu

Predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladen Veršič se je pritožil, ker Tarča o širjenju koronavirusa 27. 2. 2020 na TV SLO1 ni bila hkrati tolmačena v znakovni jezik na TV SLO 3, kot je bilo obljubljeno. Pritožbo sta poslali tudi dve gledalki.

»Na nas se obračajo nezadovoljni gluhi gledalci, ki so zaman čakali pred TV sprejemniki, saj oddaja sploh ni bila predvajanja na TV SLO3.« (predsednik **ZDGNS**)

»Nisem zasledila znakovne govorice in tudi ne v spletnem arhivu rtv 4D na strani dostopno.si (kot je označeno v mailu) žal ni bilo podnapisov iz oddaje Tarča. Sem premalo veščica na računalniku, da bi našla podnapise? Prav tako ni bilo SZJ v oddaji na TV 3. (kot je omenjeno v obvestilu)

Mislim, da tak omalovažujoč odnos RTVS do skupnosti prizadetih gluhih in naglušnih nima opravičila. Niti predstavljati si ne morem, kako do takšne malomarnosti lahko pride.« (**B. L.**)

Včeraj 27.2.smo dobili obvestilo, da bo za gluhe na tretjem programu istočasno kot na prvem Tarča v znak.jeziku.Zal se to ni zgodilo. (**F. P.**)

Gledalcem je odgovorila **Mateja Vodeb**, vodja Službe za dostopnost programov:

»Zelo se trudimo, da bi čim več oddaj, ki so po uredniški presoji najbolj pomembne za obveščanje javnosti, prilagodili tudi za gluhe gledalce. Prav zato smo se včeraj odločili za dodatno tolmačenje oddaje Tarča, ki smo jo po programskem planu nameravali predvajati sočasno na TV SLO 3. Žal pa se seja Odbora za kulturo ni končala ob predvideni uri, sejo pa smo v skladu z Zakonom o RTV Slovenija dolžni prednostno prenašati na TV SLO 3. Zato smo morali predvajanje osrednjega informativnega bloka in Tarče s slovenskim znakovnim jezikom premakniti na kasnejšo uro, o čemer smo gledalce obvestili s pomočjo grafičnih napisov na TV SLO 3. Obe oddaji s tolmačem smo tako predvajali takoj po končani seji, s pričetkom ob približno 22. 15 uri.

Zaradi zakasnitve včerajšnjega predvajanja Tarče z znakovnim jezikom bomo danes oddajo znova uvrstili na spored na TV SLO 3. Tarča z slovenskim znakovnim jezikom bo tako danes, v petek, 28.2.2020, predvajana v dveh terminih: takoj po končani seji Preiskovalne komisije, predvidoma okoli 16. ure, in v večernem terminu ob 21.15 uri.

Oddaja Tarča z znakovnim jezikom je dostopna na spletni strani Dostopno.si (povezave).

Za nevšečnosti se iskreno opravičujemo. Prizadevali si bomo iskati trajnejšo programsko rešitev za predvajanje oddaj z znakovnim jezikom, saj trenutna zakonodaja ne omogoča optimalnejših terminov predvajanja. Še naprej pa si bomo aktivno prizadevali približevati naše programske vsebine gledalcem z okvaro sluha.«

V. VARUHINJA

Kdaj so objavljena mesečna poročila?

F.G. je zanimalo, kdaj varuhinja objavlja mesečni pregled odzivov:

»A je to nek stalen datum v mesecu in kdaj lahko pričakujemo najnovejšega, hvala za odgovor že v naprej.«

Odgovor **varuhinje**:

»Ker menim, da je poročila, ki sem jih dolžna pripravljati po prvilniku, smiselno pripravljati v predvidljivem ritmu, jih pripravim do 10. v mesecu, včasih kakšen dan prej ali pozneje. V kratkem bo na varuhovi spletni strani omogočena prijava na prejemanje novic. Do takrat vam predlagam, da varuhovo spletno stran obiščete okoli 10. v mesecu – če vas tematika zanima.«

Izobraževanje za mlajše novinarje

Generalni direktor RTV Slovenija **Igor Kadunc** je podprl varuhinjin predlog za izvedbo izobraževanj, na katerih bi mlajše novinarje iz vseh uredništev podrobneje seznanili s standardi ter poklicnimi in etičnimi merili, ki veljajo za programske ustvarjalce na RTV Slovenija. Izobraževanje za prvo skupino novinarjev je bilo izpeljano februarja, do poletja pa se jih bo zvrstilo še več. Poleg varuhinje **Ilinke Todorovski** predavajo še **Manica Janežič Ambrožič**, odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija, **Danijel Poslek**, odgovorni urednik Prvega programa RA Slovenija in **Sabina Muratović**, vodja pravne službe RTV Slovenija.

Pri koroških rojaki v Celovcu

Varuhinja se je udeležila seje komisije Programskega sveta RTV za vsebine, namenjene Slovincem v sosednjih državah, ki je 18. februarja potekala na pokrajinskem sedežu ORF v Celovcu. Na seji so poleg članov komisije predstavniki vseh organizacij koroških Slovencev, slovenskega programa ORF ter vodstva RTV Slovenija. Podanih je bilo več predlogov za okrepljen pretok vsebin o življenju in delu koroških rojakov v programih slovenskega javnega medija. Varuhinja je kot primer dobre prakse omenila novo televizijsko oddajo *Rojaki*, kot slabo novico pa zamrtje spletnega portala za Slovence v sosednjih državah (<https://www.rtv slo.si/svsd>); vodstvo je pozvala, naj prepreči ukinitve in spodbudi razvoj portala.

Člani komisije in predstavniki RTV Slovenija so obiskali tudi Mladinski dom Slovenskega šolskega društva v Celovcu, ki je srce slovenske vzgojne in izobraževalne dejavnosti na Koroškem in obsega dijaški in študentski dom, otroški vrtec, glasbeno šolo, športne organizacije, Slovensko študijsko knjižnico ter sedeža Slovenskega znanstvenega inštituta in Društva slovenskih pisateljev.

Narobe povzeto varuhinjino mnenje

Iz dopisa **A. K.** in iz medijskih zapisov je bila varuhinja seznanjena, da je portal Balkan Insight v članku z naslovom Posnemajoč Orbana: Madžarska neliberalna demokracija gre čez vse meje narobe povzel njeno mnenje glede poročanja televizijskega programa za madžarsko narodnostno skupnost o parlamentarnih volitvah na Madžarskem leta 2018. V madžarskem izvorniku je mnenje pravilno povzeto, medtem ko je iz prevoda v slovenščino in angleščino razumeti, da se je mnenje o pristranskosti nanašalo na celotno leto 2018, kar ne drži. Varuhinja je uredništvo portala obvestila o napaki, vendar so popravili le slovenski prevod. O napaki je seznanila tudi slovenske medije, ki so slovenskemu občinstvu posredovali netočno besedilo. Dodala je informacijo, da v letu 2019 glede programskih vsebin Studia Lendava ni prejela nobenega odziva.

VI. SPLOŠNO

Javno delovanje novinarjev RTV

Varuhinja je bila večkrat vprašana o tem, ali se novinarji javnega medija smejo politično izrekati na družbenih omrežjih: Povod so bile objave na družbenih omrežjih ob sestavljanju nove vladne koalicije. Glede tega je večkrat spomnila na **21. točko Poklicnih meril in načel novinarske etike, v kateri piše:**

»Novinarji, uredniki in drugi ustvarjalci radijskih in televizijskih programov s svojim javnim in političnim delovanjem, z dejavnostmi v prostem času, z zasebnimi posli in finančnimi interesi ne smejo zlorabiti položaja v RTV Slovenija, škodovati natančnosti, nepristranskosti in verodostojnosti programov RTV Slovenija, ogroziti ugleda in dobrega imena posameznikov ali celotnega javnega zavoda ter zaupanja poslušalcev in gledalcev v vsebino programov RTV Slovenija.«

Primer pritožbe (v daljšem pismu gledalca **M. N.**):

»Glede na to, da smo občani z zakonom "prisiljeni" plačevati RTV pripisevek od katerega tudi (novinar) prejema plačo, me kot plačnika prispevka zanima ali ta (novinar) nima nikakršnih omejitev političnega delovanja glede na to, da naj bi javni zavod RTV dajal videz nepristranosti? Ali ne gre v tem primeru za neposredno vplivanje zaposlenega na javni RTV na aktualna politična dogajanja? Ali se vam to ne zdi sporno?«

Iz varuhinjinega odgovora:

»O delovanja programskih ustvarjalcev RTV v javni sferi in potencialnih navzkrižjih imam več dilem, saj skoraj ni meseca, ko ne bi prejela vsaj kakšnega vprašanja o tem, kaj je novinarjem dovoljeno in kaj ne. Nekaj dilem sem izpostavila lani jeseni, v obravnavi zadeve Ali lahko novinar RTV piše za drug medij? - z njimi se lahko seznanite v poročilu za september 2019, str. 32–35.

O tem sem sprožila široko notranjo razpravo, kar je – ob predlaganju rešitev – tudi nekakšna meja mojih pristojnosti. Programski svet RTV Slovenija je v zvezi s tem 24. 10. 2019 sprejel naslednji sklep: »Programski svet RTV Slovenija podpira predloge Varuhinje pravic gledalcev in poslušalcev, naj vodstvo RTV v interesu promocije in zaščite javne službe RTV natančneje opredeli odnos do zunaj službenega delovanja programskih ustvarjalcev RTV in s tem seznaní programski svet.«

O dilemah je na mojo pobudo razpravljala tudi Svet delavcev RTV Slovenija, ki je prav tako podprla urejanje področja. Seveda ob dolžni skrbi, da se s pravili ali omejitvami, povezanimi z opravljanjem poklicnega dela, ne poseže v pravico posameznikov do ustavne dobrine - svobode javne besede.

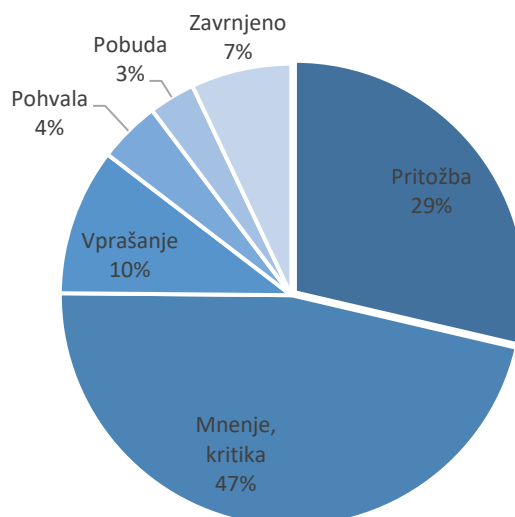
Iskreno verjamem, da s takšnim angažmajem prispevam k večjemu zavedanju o odgovornem javnem ravnanju, ki velja za vse člene javnega medija.«

STATISTIKA

	FEBRUAR 2020	JANUAR 2020	FEBRUAR 2019
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	112	83	113
Informativni program	58	22	72
Kulturno umetniški program	21	25	11
Razvedrilni program	10	6	11
Športni program	5	11	9
Program plus	11	10	3
Ostalo	7	9	7
REGIONALNI CENTER / TV program	0	2	0
Televizija Koper	0	1	0
Televizija Maribor	0	1	0
RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	10	16	5
Radio Prvi	5	14	3
Val 202	2	1	2
Ars	3	1	0
Koper	0	0	0
Radio SI	0	0	
Ostalo	0	0	0
MMC			
SKUPAJ	13	11	9
Novinarske vsebine	5	6	3
Uporabniške vsebine	2	5	0
Storitve	6	0	6
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	50	72	43
Jezikovna kultura	6	3	5
Oglaševanje	5	8	6
Dostopnost in prilagojeni programi	9	3	1
RTV prispevek	3	4	0
Tehnične zadeve	4	19	4
RTV SLO - splošno	2	9	2
Programski svet	0	0	0
Varuhinja	1	0	4
Ostalo	7	3	1
Zavrnjena obravnava	13	23	20
VSI ODZIVI	185	184	170

Statistika po vrsti odzivov

SKUPAJ	185
Pritožba	53
Mnenje, kritika	86
Vprašanje	19
Pohvala	8
Pobuda	6
Zavrjneno	13

Statistika po načinu oddaje odzivov

SKUPAJ	185
Elektronska pošta	115
Spletni obrazec	10
Pismo	4
Telefon	56

